

Metropoolregio
Amsterdam
**Internationale
topregio
met hoge
leefkwaliteit**

metropool
regio **amsterdam**

Werkplan 2021 (concept)

Voorwoord

Ook zonder de mondiale verspreiding van het coronavirus Covid-19, de maatregelen daartegen en de grote effecten daarvan zou de aanloop naar 2021 voor de MRA-samenwerking bijzonder worden. Het afgelopen jaar is hard gewerkt aan de nieuwe MRA Agenda, die begin dit jaar door alle deelnemers is vastgesteld. Op het MRA Congres in april 2020 zouden we de agenda lanceren en met elkaar het gesprek starten over de uitvoering. Dat doen we nu op andere manieren.

De MRA Agenda 2020-2024 is opgesteld in de periode vóór het coronavirus zich manifesteerde. Hoewel de coronacrisis een enorme impact heeft op de samenleving, zijn de effecten ervan nog niet helemaal te overzien. De ambities in de MRA Agenda hebben daardoor een ander vertrekpunt gekregen. Op een aantal onderdelen zal de uitvoering moeten worden aangepast aan de veranderende situatie en op andere onderdelen kan het werk aan programma's en projecten doorgaan zoals gepland.

Het werkplan voor 2021 is het eerste dat is gebaseerd op de nieuwe MRA Agenda. Deze agenda kent een andere structuur dan de vorige. De overkoepelende ambitie van de MRA-samenwerking is een 'internationale topregio met een hoge kwaliteit van leven door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool'.

Deze ambitie is vertaald naar vier bestuurlijke opdrachten, waaraan uitvoeringslijnen zijn gekoppeld. Voor elke uitvoeringslijn zijn de te behalen resultaten geformuleerd. Zo wordt meer ruimte en flexibiliteit geboden voor de manier waarop we onze gezamenlijke ambities kunnen waarmaken.

Het zal u opvallen dat de vier bestuurlijke opdrachten in de MRA Agenda niet helemaal synchroon lopen met de indeling van de bestuurlijke platforms en de lopende MRA-programma's. Ze zijn breder dan het speelveld van een enkel platform en hebben daarmee een meer integrale benadering. De opdrachten 1, 2 en 3 bewaken gezamenlijk de samenhang binnen respectievelijk de thema's economie, ruimte en mobiliteit. De samenhang tussen deze thema's wordt bewaakt met opdracht 0, waarvoor onder meer wordt gewerkt aan een samenbindende visie op de regio. De bestuurlijke opdrachten geven een breed kader voor de gezamenlijke inzet en bieden tegelijk ruimte om jaarlijks bij te sturen.

Dat is geen overbodige luxe in een onzekere tijd. De grote (transitie)opgaven waar we samen aan werken rond woningbouw, arbeidsmarkt, mobiliteit, duurzaamheid en klimaat zijn en blijven immers onverminderd actueel voor de MRA en voor Nederland, ook op de weg naar herstel van welvaart en welzijn.

Directeur MRA Bureau

Inhoudsopgave

1. Leeswijzer	4
2. Inleiding	5
Achtergrond	5
Proces en kaders	6
3. MRA-begroting 2021	8
Inkomsten	8
Uitgaven	9
4. Opdracht 0: De samenwerking verder versterken	11
5. Opdracht 1: Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie	14
6. Opdracht 2: Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken	17
7. Opdracht 3: Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem	22
8. Bijlage	24
Uitgewerkte jaarplannen van alle uitvoeringslijnen	24

I Leeswijzer

Het werkplan start met een inleiding die ingaat op het bijzondere jaar 2020 waarin het werkplan en begroting 2021 worden opgesteld. Dit wordt gevolgd door een overzicht van de begroting, waarna per opdracht de uitvoeringslijnen zijn uitgewerkt in samenvattingen van de jaarplannen. Hierin staan het doel, de strategie en de resultaten voor 2021 vermeld.

Opdracht 0 De samenwerking verder versterken	Opdracht 1 Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie	Opdracht 2 Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken	Opdracht 3 Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem
<ol style="list-style-type: none"> 1. Samenbindende visie op de regio en de samenwerking 2. Samenwerking Rijk en EU 3. De MRA als netwerkorganisatie 4. KennisHuis MRA 5. Verantwoording	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regionale economische strategie 2. Werkmilieus (Plabeka) 3. Human Capital 4. Aanjagen marktinitiatieven voor de transitieopgaven 5. Energie-infrastructuur en data-infrastructuur	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verstedelijkingsstrategie 2. Wonen 3. Landschap 4. Transitieopgaven leefomgeving 5. Kunst, Cultuur en Erfgoed 6. Recreatie en Toerisme	<ol style="list-style-type: none"> 1. Schaa sprong mobiliteits-systeem 2. Fiets 3. Duurzame en innovatieve mobiliteit

De opdrachten 0 t/m 3 zijn samengesteld vanuit de inhoud. De aansturing van de uitvoeringslijnen is onderwerp van onderzoek in het traject van de MRA-governance. De uitkomst van dit traject vormt input voor de ophanging van de uitvoeringslijnen in de MRA-structuur.

De looptijd van de nieuwe MRA Agenda is 4 jaar, van 2020 tot 2024. De horizon van de opgenomen doelstellingen is dus ook 4 jaar, en dit geldt ook voor de op te leveren resultaten. Dit vertaalt zich er bij de uitvoeringslijnen in dat niet alles direct in jaarplannen voor het eerstkomende jaar terugkomt. De jaarplannen van de uitvoeringslijnen zijn integraal opgenomen als bijlage.

2 Inleiding

Achtergrond

Dit jaar is in april de MRA Agenda 2020-2024 gelanceerd met onze gezamenlijke doelen en ambities voor de komende periode. De overkoepelende ambitie van de MRA – werken aan een internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool – is vertaald naar vier bestuurlijke opdrachten. Aan de hand van deze vier opdrachten werken we aan de opgaven waar de regio voor staat. De bestuurlijke opdrachten geven een helder kader voor de gezamenlijke inzet en bieden tegelijkertijd ruimte om jaarlijks bij te sturen.

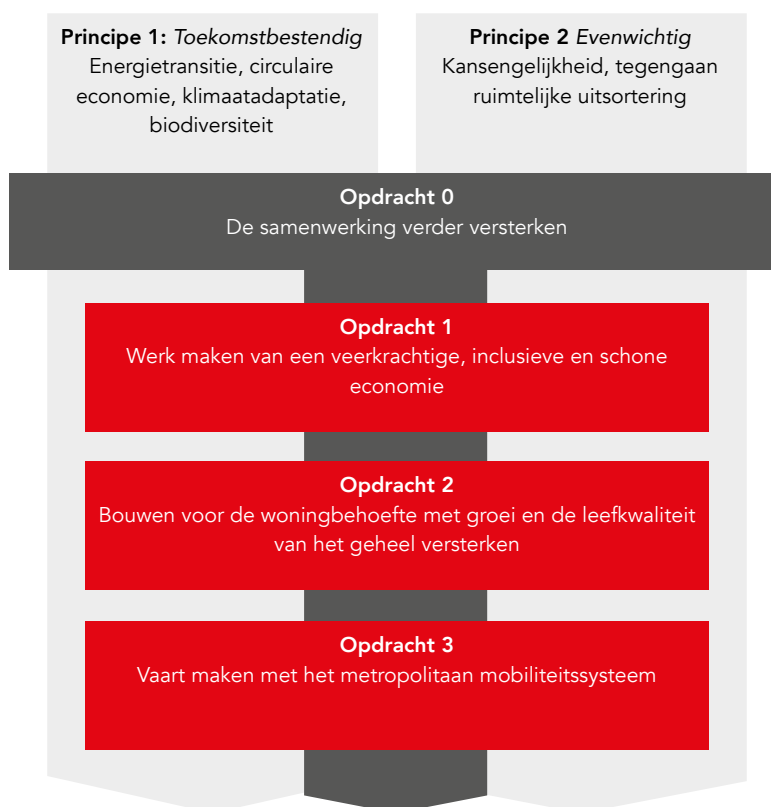
Bij de evaluatie die vorig jaar is gehouden en die is uitgewerkt in het rapport 'Meer richting en resultaat – Evaluatie bestuurlijke samenwerking Metropoolregio Amsterdam' (juli 2019) en tijdens het opstellen van de MRA Agenda 2020-2024, is door de deelnemers aandacht gevraagd voor focus, integraliteit, resultaatgerichtheid en adaptiviteit. Dit is in de agenda vertaald in een scheiding tussen bestuurlijke bespreekpunten en uitvoeringslijnen en verbindende visies binnen opdrachten en over de opdrachten heen. De opgaven zijn zo veel mogelijk in resultaten beschreven, die in de jaarplannen terugkomen. Deze jaarplannen worden jaarlijks opgesteld om adaptiviteit te houden en bij te sturen waar en wanneer nodig. De jaarplannen zijn compact en bieden focus (minder papier), richten zich op het kalenderjaar 2021, benoemen concrete resultaten (wat) en acties (hoe) die het komende jaar genomen worden, bewaken de integraliteit met andere uitvoeringslijnen, besteden aandacht aan de samenwerking met externe partners, lobbymogelijkheden,

etc. De jaarplannen zijn transparant en erop gericht om inzicht te bieden aan alle bestuurders en raads- en Statenleden van de MRA-deelnemers. Want ook is zowel bij de evaluatie als het opstellen van de MRA Agenda 2020-2024 extra aandacht gevraagd voor heldere en overzichtelijke verantwoording van de activiteiten van de MRA aan gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van de Vervoerregio Amsterdam. Dat is vertaald in een transparante lijn van MRA Agenda 2020-2024 naar jaarplannen voor de uitvoeringslijnen, naar dit MRA werkplan plus bijbehorende begroting en ten slotte de jaarlijkse verantwoording in het jaar erna.

De agenda is gelanceerd in een bijzondere tijd, waarin de coronacrisis de wereld in haar greep houdt. De crisis heeft impact op het proces om te komen tot een werkplan en begroting voor 2021. Mensen werken vanuit huis en platforms komen niet fysiek bij elkaar. Hoewel veel via de digitale weg kan, vragen de afstemming en communicatie meer

Metropoolregio Amsterdam

Internationale topregio met een hoge leefkwaliteit

tijd en energie. Veel capaciteit en middelen worden al door de MRA-deelnemers ingezet ten behoeve van de aanpak van de crisis. Naast de invloed op het proces, heeft de crisis ook effect op onze opgaven. Het (economisch en financieel) kader waarbinnen de MRA Agenda 2020-2024 is voorbereid, is met de coronacrisis behoorlijk veranderd. Het is nog onbekend welke effecten de crisis precies zal hebben voor de MRA, maar duidelijk is al wel dat pijnpunten naar boven komen die zich anders waarschijnlijk pas jaren later zouden manifesteren. Zo heeft het thema Onderwijs & Arbeidsmarkt momenteel een hogere urgentie door de recessie en verschuift de aandacht bij Toerisme zich, in ieder geval op de korte termijn, naar lokale, regionale en nationale bezoekers. De crisis zal ongetwijfeld consequenties hebben voor de aanpak van diverse opgaven in de MRA Agenda. De agenda is adaptief opgesteld; dat wil zeggen dat de voortgang van opgaven wordt gemonitord en indien nodig kan worden bijgestuurd.

Proces en kaders

In een standaard kalenderjaar wordt in het voorjaar (april) in de MRA Regiegroep zowel het jaarverslag over het afgelopen jaar als de globale MRA-begro-

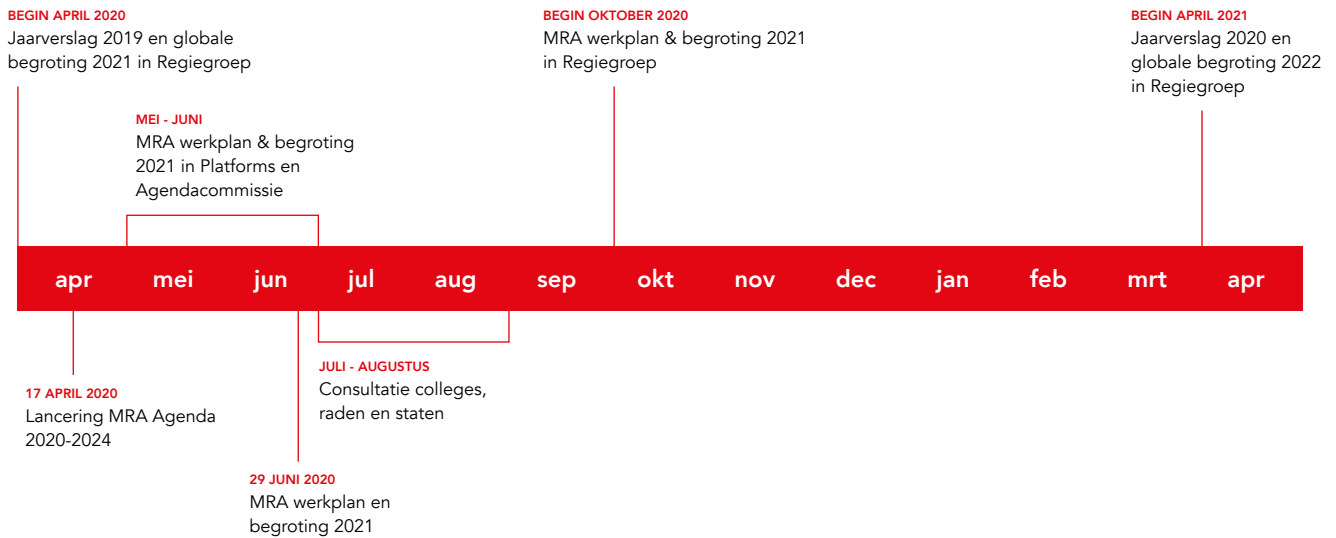
ting voor het volgende jaar vastgesteld. In mei en juni worden in de platforms de definitieve begroting en het werkplan voor het volgende jaar, gebaseerd op de reeds vastgestelde globale begroting, besproken, waarna deze in de MRA Regiegroep van oktober vastgesteld kunnen worden. Meerdere factoren (onzekerheden, vertraging en wenen als gevolg van coronacrisis, moment van vaststelling van de agenda, openstaande posten in het bestuurlijk trekkerschap) maken dat dit jaar is gekozen voor een pragmatische aanpak in de vaststelling van de begroting en werkplan.

De platforms Ruimte, Economie en Mobiliteit hebben de uitvoeringslijnen van de opdrachten besproken en de bijbehorende begroting opgesteld. Vervolgens zijn ze gebundeld tot een MRA-werkplan 2021 en aangeboden aan de MRA Agendacommissie op 12 juni 2020. De MRA Agendacommissie stuurt de stukken per 29 juni naar alle MRA-deelnemers en hun raden en Staten, zodat zij hun 'wensen en opvattingen' tijdig kenbaar kunnen maken. In haar oktobervergadering bespreekt de MRA Regiegroep het MRA-werkplan en begroting, inclusief de 'wensen en opvattingen' en stelt deze vast. Met deze aanpassingen in het proces wordt u in staat gesteld om ondanks de transitie naar een nieuwe agenda én de coronacrisis een vrijwel

compleet concept-MRA Begroting/Werkplan te bespreken en vaststellen. Een concept dat de basis legt voor 2021 en kan worden behandeld en vastgesteld door colleges, raden en Staten.

Het vervolmaken van de jaarplannen en daarmee het MRA-werkplan, zal na de zomer plaatsvinden, nadat de bestuurlijke trekkers in de platformvergaderingen van oktober zijn benoemd. De coronacrisis zorgt ervoor dat in de platforms en

binnen de uitvoeringslijnen kritisch gekeken gaat worden naar wat dit jaar en komend jaar kan en moet worden gedaan. De jaarplannen en het werkplan zullen op onderdelen verder aangescherpt en aangevuld worden op basis van actuele ontwikkelingen. Kort voor de MRA Regiegroep zal een bijgewerkte versie van het MRA-werkplan en begroting naar de Regieroop worden verzonden.

3 MRA-begroting 2021

De begroting voor 2021 ziet er anders uit dan de begroting voor 2020. De begroting is aangepast aan de indeling van de nieuwe MRA Agenda: de uitvoeringslijnen vormen hiervoor de hoofdmoot. Achter elke uitvoeringslijn is ook vermeld in welk MRA-gremium besluitvorming plaatsvindt over uitgaven voor de betreffende uitvoeringslijn.

In de begroting valt terug te zien dat de bijdrage per inwoner is geïndexeerd op basis van de inflatie zoals deze zich over het laatst bekende jaar heeft voorgedaan (in dit geval 2018, met een gemiddelde inflatie in Nederland van 1.72%). Indexatie is het gebruikelijk middel om autonoom toenemende lasten te kunnen dragen. In het geval van de MRA kan hierbij worden gedacht aan lasten als de nominale jaarlijkse stijging van de loonkosten, de bijdrage aan de Amsterdam Economic Board en de huisvestingskosten van het MRA Bureau. Na indexatie komt de bijdrage per inwoner uit op €1,53 per inwoner (was €1,50). De extra inkomsten die dit genereert, zijn nodig om extra lasten te dekken. Er blijft daarbij een bescheiden bedrag over om in 2021 onverwachte kosten te kunnen opvangen. Mocht een deel daarvan aan het eind van het jaar niet zijn ingezet, dan wordt dit conform afspraak naar rato teruggestort naar de deelnemers.

De MRA Agenda 2020-2024 geeft in de nabije toekomst wellicht ook aanleiding om het

bestuurlijke gesprek te voeren over hoe de beschikbare middelen worden verdeeld over de verschillende uitvoeringslijnen. Dit gesprek is nu nog niet gevoerd: de huidige verdeling is een logische doorvertaling van lopende projecten en programma's naar de nieuwe uitvoeringslijnen.

Inkomsten

Aan de inkomstzijde van de begroting valt op dat ten opzichte van 2020 de bijdragen van de gemeenten en provincies licht gestegen zijn: dit is toe te schrijven aan een verwachte toename van het inwoneraantal. Er zijn naar verwachting ongeveer 40.000 inwoners bijgekomen in de MRA.

De genoemde bedragen voor 2021 en 2020 gaan beide uit van een indexatie van de bijdrage per inwoner naar €1.53 (i.p.v. €1.50). De bedragen voor 2021 zijn gebaseerd op de voorlopige bevolkingscijfers van het CBS per 1 januari 2020.

Inkomsten	2021	2020
Gemeenten: €1.53 per inwoner*	€ 3.836.183	€ 3.795.886
Prov. Noord-Holland: gelijke bijdrage Amsterdam	€ 1.335.352	€ 1.320.699
Prov. Flevoland: gelijke bijdrage Almere	€ 324.115	€ 317.963
Gemeente Amsterdam: extra bijdrage Economie	€ 1.439.532	€ 1.439.532
Provincie Noord-Holland: extra bijdrage Economie	€ 1.439.532	€ 1.439.532
Totale inkomsten	€ 8.374.714	€ 8.313.612

* op basis van voorlopige cijfers CBS voor inwoneraantallen 1 januari 2020

Uitgaven

De uitgavenzijde van de begroting kent een nieuwe indeling, en is daardoor lastig te vergelijken met de begroting van vorig jaar: sommige posten op de begroting zijn een samenvoeging van meerdere posten van vorig jaar. Zo bestaat bijvoorbeeld het bedrag bij uitvoeringslijn 0.3 (de MRA als netwerkorganisatie) uit een bijdrage aan de apparaatskosten voor de Amsterdam Economic Board, geld dat

beschikbaar is voor prijsvragen voor marktideeën, maar ook middelen die nodig zijn voor de organisatie van het MRA Congres en de State of the Region. De orde van grootte van de totale uitgaven, en de grove onderverdeling naar thema's / beleidsvelden is in grote lijnen gelijk aan die van vorig jaar, met dus de kanttekening dat een aantal van de kostenposten door indexatie zijn gestegen (bijvoorbeeld loonkosten, maar ook de genoemde bijdrage aan de Amsterdam Economic Board).

Uitgaven	Besluitvorming in	vanuit begroting
<i>Uitvoeringslijnen</i>		
0.1 Samenbindende visie op de regio en de samenwerking	€ 0	Agendacommissie
0.2 Samenwerking Rijk en EU	€ 75.000	Agendacommissie
0.3 De MRA als netwerkorganisatie (incl. bijdrage Board)	€ 2.470.000	Platform Economie
0.4 Kennishuis MRA	€ 210.000	PF EZ & Agendacie
0.5 Verantwoording	€ 80.000	Agendacommissie
1.1 Regionale Economische Strategie	€ 0	Platform Economie
1.2 Werklocaties	€ 430.000	Platform Economie
1.3 Human Capital	€ 750.000	Platform Economie
1.4 Aanjagen marktinitiatieven voor de transitieopgaven	€ 300.000	Platform Economie
1.5 Energie-infrastructuur en data-infrastructuur	€ 0 (p.m.) ¹	Platform Economie
2.1 Verstedelijkingsstrategie	€ 124.000	Platform Ruimte
2.2 Wonen	€ 465.000	Platform Ruimte
2.3 Landschap	€ 230.000	Platform Ruimte
2.4 Transitieopgaven leefomgeving	€ 400.000	Platform Ruimte
2.5 Kunst, Cultuur en Erfgoed	€ 75.000	Platform Economie
2.6 Recreatie en Toerisme	€ 600.380	Platform Economie
3.1 Schaa sprong mobiliteitsstelsel	€ 0	Platform Mobiliteit

Uitgaven	Besluitvorming in	vanuit begroting
3.2 Fiets	€ 0	Platform Mobiliteit
3.3 Duurzame en innovatieve mobiliteit	€ 0	Platform Mobiliteit
Reservering urgente nieuwe projecten Platform Economie	€ 354.620	Platform Economie
Reservering out of pocket kosten Platform Ruimte	€ 5.000	Platform Ruimte
Totaal uitvoering inhoud	€ 6.569.000	
MRA Bureau		
Personeel MRA Bureau	€ 808.860	Agendacommissie
Budget project- en programmamanagers	€ 510.000	Agendacommissie
Trainee pool MRA	€ 169.320	Agendacommissie
Bureaunkosten	€ 295.800	Agendacommissie
Totaal MRA Bureau	€ 1.783.980	
Budget onvoorziene kosten	€ 21.734	Agendacommissie
Totaal uitgaven	€ 8.374.714	

¹ Het bedrag voor programma energietransitie is opgenomen bij Opdracht 2: Transitieopgaven leefomgeving

4 Opdracht 0: De samen- werking verder versterken

Zorg – met een samenbindende visie op de regio – voor versterking van de samenwerking, op het vlak van de ‘interne samenwerking’ (MRA-deelnemers onderling), de samenwerking met niet-overheden (bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, etc.) en de samenwerking met ‘Den Haag en Brussel’ (lobby, bekostiging van investeringen, etc.).

Een helder verhaal over de identiteit van de Metropoolregio Amsterdam, over haar inwoners, bedrijven en instellingen en over verleden en toekomstverwachtingen zal de koers van de MRA duidelijker maken aan bedrijven en instellingen,

buren, aan het Rijk en aan Brussel. Dit verhaal zal samen met de te behalen resultaten, kennisontwikkeling en transparantie het eigen netwerk van colleges, raden en Staten binnen de MRA versterken.

1. Samenbindende visie op de regio en de samenwerking

Doel

Een integrale gezamenlijke visie op de regio en de MRA-samenwerking, die richting geeft aan het handelen van de MRA en die partners enthousiast maakt om met de MRA samen te werken

- Inhoud geven aan de samenbindende visie op de regio, samen met de partners
- Bewaken van de samenhang tussen de MRA-activiteiten en hun bijdrage aan de visie
- Uitdragen van de visie (promotie)
- Actualiseren van de Strategische Agenda in 2024, of eerder als daar aanleiding toe is.

Strategie

- Een onderscheid tussen een samenbindende visie op de regio en de MRA-samenwerking enerzijds (een verhaal over identiteit, wie zijn we, wie willen we zijn) en een strategische visie anderzijds (inhoudelijke kaders op de verschillende thema's waar we ons binnen willen bewegen)
- Die laatste categorie krijgt vooral vorm binnen de grote inhoudelijke integrale programma's (zoals de Verstedelijkingsstrategie, Samen Bouwen Aan Bereikbaarheid, de sleutelprojecten, de MRA Agenda, enzovoort). Verkend moet worden of het zinvol is om de strategische elementen uit deze stukken samen te voegen in een overzichtelijke notitie.

Resultaten 2021

1. Een gezamenlijke visie (identiteit)
2. Inzicht in een integraal strategische kader (inhoudelijk)
3. Draagvlak en ambassadeurschap bij MRA-deelnemers
4. Procesafspraken over actualisatie
5. Doorvertaling in de lobbystrategie

2. Samenwerking Rijk en EU

Doel

Een goede en vruchtbare samenwerking met het Rijk en de EU: wet- en regelgeving faciliteert ontwikkelingen in de MRA, productieve kennistransfers en investeringen in onze regio.

Strategie

De MRA werkt vanuit specifieke uitvoeringslijnen naar het Rijk (politiek op mobiliteit en wonen) en Europa (Metropool, Circulaire Economie, Energietransitie) waarbinnen gericht wordt gewerkt aan versterking van de positie ten behoeve van kennis, financiën en beïnvloeding. Dit wordt gedaan in de driehoek van MRA-bestuurders, inhoudelijke ambtenaren en public affairs-adviseurs.

Resultaten 2021

1. Rijk: financiële support voor OV-projecten, ten eerste metro aansluiting Schiphol - Hoofddorp.
2. Rijk: woondossier: invoering van een noodknop voor maximering huurprijs.
3. Rijk: woondossier: afschaffing verhuurheffing corporaties (vergroten investeringsvermogen).
4. Rijk: woon/ mobiliteit: betere ontsluiting van (nieuwe) woonlocaties.
5. Rijk: arbeidsmarkt: mobiliteit van arbeidskrachten over de arbeidsmarkt verbeteren.
6. EU: Circulaire Economie: realiseren van 1 project met co-financiering uit de EU.
7. EU: CE: participatie in 3 internationale bijeenkomsten ten behoeve van kennisuitwisseling.
8. EU: CE: positionering MRA als sterke/ koploper CE regio.
9. EU: metropool: uitwisseling (werkbezoeken) met 2 andere metropolen op inhoud én algemeen.
10. EU: metropool: participatie in 2 METREX-conferenties.

3. De MRA als netwerkorganisatie

Doel

De slagkracht van de MRA vergroten door het actief beter benutten van het netwerk. Sterkere verbindingen structureel vormgeven binnen en tussen het MRA-regionetwerk en externe partners, zowel publiek als privaats (andere overheden zoals het Rijk en de waterschappen, Amsterdam Economic Board en breder het bedrijfsleven, de kennisinstellingen, diverse maatschappelijke organisaties, instituten).

Strategie

- Verder ontwikkelen van de MRA als netwerkorganisatie door overzichtelijke communicatie over activiteiten, contactpersonen, netwerkactiviteiten als congressen en kleine en grotere thematische bijeenkomsten.
- Streven naar het meer en eerder betrekken van deze partners bij bestuurlijke keuzes bij belangrijke uitvoeringslijnen.
- Vanuit de MRA-activiteiten netwerken opbouwen en verstevigen in en tussen de deelregio's .
- Gericht ontwikkelen van relaties met andere stedelijke regio's op basis van gedeelde opgaven en belangen.
- Tevens internationaal netwerk verstevigen om best practices te kennen en invloed kennis en investeringen.

Resultaten 2021

1. MRA Congres
2. MRA Bestuurdersconferentie
3. MRA Raads- en Statenleden conferentie
4. State of the Region
5. Meerdere inhoudelijke kennissessies mét externen en Rijk.

4. KennisHuis MRA

Doel

Inzicht bieden in relevante ontwikkelingen in de Metropoolregio Amsterdam en ontsluiten van binnen de MRA beschikbare kennis en expertise.

Strategie

- Zorgen voor duiding van ontwikkelingen binnen de MRA, waarbij jaarlijks belangrijke ontwikkelingen en trends met het netwerk worden gedeeld, in samenwerking met regionale en (inter)nationale kennisinstellingen.
- Zorgen voor goede ontsluiting van de binnen de MRA beschikbare kennis en expertise, uitgevoerde onderzoeken en ontwikkelde handreikingen.

Resultaten 2021

1. Metropoolregio Amsterdam in cijfers.
2. Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam (EVMRA).
3. Webinars MRA University.
4. Wonen in de Metropoolregio Amsterdam (WiMRA).
5. MRA-monitor.
6. MRA Congres.
7. State of the Region.
8. MRA Bestuurdersconferentie.
9. MRA Raads- en Statenledenconferentie.
10. Organisatie van ambtelijke capaciteit op basis van thema's.
11. EU: CE: participatie in 3 internationale bijeenkomsten ten behoeve van kennisuitwisseling.
12. EU: metropool: uitwisseling (werkbezoeken) met 2 andere metropolen op inhoud én algemeen.
13. EU: metropool: participatie in 2 METREX-conferenties.

5. Verantwoording

Doel

- Degelijke verantwoording van de MRA-activiteiten en transparantie.
- Zorgen voor heldere en overzichtelijke verantwoording van de activiteiten van de MRA aan gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van de Vervoerregio Amsterdam.
- Zorgen dat de verantwoording tijdig plaatsvindt en dat informatie online goed vindbaar is.

Strategie

- Degelijke verantwoording van de MRA-activiteiten en transparantie.
- Zorgen voor heldere en overzichtelijke verantwoording van de activiteiten van de MRA aan gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van de Vervoerregio Amsterdam.
- Zorgen dat de verantwoording tijdig plaatsvindt en dat informatie online goed vindbaar is.

Resultaten 2021

1. Goede gesprek n.a.v. Jaarverslag (inhoudelijk en financieel) in raden en Staten.
2. Goede gesprek n.a.v. Globale MRA Begroting in raden en Staten.
3. Goede gesprek n.a.v. Globale MRA Werkplan in raden en Staten
4. Goede gesprek n.a.v. Concept-MRA Werkplan in raden en Staten
5. Goede gesprek n.a.v. Concept-MRA Begroting in raden en Staten
6. MRA Raadtafel bespreekt de proceskant van de voor hen relevante dossiers van de MRA-samenwerking.
7. Maandelijks Bericht aan raden en Staten.
8. Actuele MRA-website met nieuws en ontwikkelingen.
9. Jaarschema van alle MRA-activiteiten (publicatie op website).
10. P&C-planning een jaar van te voren bekend (publicatie op de website).

5 Opdracht 1 Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie

Versterk de internationale concurrentiepositie van de Metropoolregio Amsterdam door werk te maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone economie in de MRA. Zorg voor economische versterking van de verschillende deelregio's buiten de kernstad Amsterdam, geef richting aan de transitie van de arbeidsmarkt en jaag innovatie aan op het gebied van circulaire economie en energietransitie.

De internationale concurrentiepositie van de MRA is sterk, maar vraagt voortdurend aandacht voor de markt en innovaties, waarbij er ruimte moet blijven voor onze bedrijven die daarbij de belangrijkste rol spelen. Met deze agenda verschuiven de accenten naar een meer duurzame en digitale economie en een wendbare, inclusieve arbeidsmarkt voor onze

inwoners. De coronacrisis en de daarmee gepaard gaande recessie zorgt voor grote onzekerheden over de economie. De onderstaande uitvoeringslijnen zijn nog steeds belangrijk, maar de prioriteiten zullen variëren, evenals de manier van uitvoeren. Ongetwijfeld zullen de jaarplannen in de loop van het jaar aangepast worden op de actualiteit.

1. Regionale economische strategie

Doel

Een gezamenlijke koers voor de inzet van de MRA en afzonderlijke deelnemers op economische ontwikkeling in de regio (inclusief onderwijs-arbeidsmarkt en innovatiebeleid), algemene promotie in lijn met deze strategie.

Strategie

Het herstel uit de coronacrisis zal de rode draad vormen, waarbij in overleg met het Rijk en triple-helix-stakeholders wordt bepaald wat de kansrijke richtingen zijn voor de MRA. Invest-MRA kan als vehikel dienen om het herstel aan te jagen.

Resultaten 2021

- Versterking van het economisch profiel van de afzonderlijke deelregio's en de MRA als geheel.
- Groei werkgelegenheid in de afzonderlijke deelregio's.

2. Werkmilieus (Plabeka)

Doel

- Een optimale balans in vraag en aanbod werklocaties op schaal van de MRA en in de deelregio's
- Het bevorderen en faciliteren van ruimtelijke spreiding van de economisch dynamiek ("schaalsprong")
- De verdere ontwikkeling van toekomstbestendige werklocaties

Strategie

Uitgangspunt zijn de bestuurlijke afspraken, zoals vastgelegd in de Uitvoeringsstrategie Plabeka en vastgesteld juni 2019. Ten opzichte van eerdere Plabeka-afspraken, ligt nu meer dan ooit het accent op de kwaliteit van werklocaties en minder op de kwantiteit. Dat betekent ook dat binnen de gemaakte afspraken via heldere procedures nieuwe initiatieven op regionale schaal afgewogen kunnen worden.

Resultaten 2021

1. Monitor
2. Ontwikkelperspectieven
3. Regionale datacenter strategie
4. Herstructurering bedrijventerreinen

3. Human Capital

Doel

- 1) De arbeidsmarkt in de MRA is in hoge mate adaptief en in balans, wat betekent dat er evenwicht is in de vraag en het aanbod en waar nodig instrumenten zijn om vraag en aanbod in balans te brengen.
- 2) De MRA draagt bij aan een klimaat voor een Leven Lang Ontwikkelen voor iedereen. Daarin spelen een skillsgerichte arbeidsmarkt en een flexibel en wendbaar beroepsonderwijs een belangrijke rol
- 3) Voor die vakgebieden die sterk aan verandering onderhevig zijn, draagt de MRA bij aan de ontwikkeling van T-shaped professional.

Strategie

- Verduurzamen en bevorderen van kennisontwikkeling rondom de bestaande onderwijsinfrastructuur met PPS'en ten behoeve van een krachtig en goed gespreide onderwijsinfrastructuur met actueel curriculum.
- Verduurzamen House of Skills, als groeiend antwoord op de 500.000 banen op middelbaar beroepsniveau die de komende 20 jaar door technologisering zullen verdwijnen of veranderen.
- Stimuleren van het programma TechConnect van de Amsterdam Economic Board met de ambitie om 50.000 banen in het MKB te ondersteunen in hun digitale transitie.
- HCA Klimaatagenda. Onder de HCA Klimaatagenda worden projecten geïdentificeerd en geïnitieerd in de loop van 2021.

Resultaten 2021

1. Platform Ecosystem Mapping Talent- tech & sustainability
2. Techconnect
3. HoS Transferpunt Zorg
4. Escaperoom Duurzaamheid en/of zorg (Digitaal)
5. Transferpunt jongeren
6. Jongeren vouchers (BBL)
7. ServicePunt techniek
8. Visie op goed werk (geverschap)
9. PO 5e dag.
10. HCA klimaatagenda
11. Digitale Werkplaats ICT werkproject

4. Circulaire economie

Doel

100% circulaire economie in 2050.

Strategie

1. Aanpak op materiaal-en grondstofstromen
2. Circulaire inkoop en innovatieve aanbesteding
3. Circulaire gebiedsontwikkeling

Resultaten 2021

1. Mogelijk maken van ketenvorming op textiel.
2. Verbeteren van de kwaliteit van ingezameld textiel.
3. Vergroten van de transparantie van verwerkingswijze textiel.
4. Versterken van de samenwerking met kennisinstellingen.
5. Vergroten van de zichtbaarheid van de MRA voor bedrijven als inspirerende, circulaire hub voor mode en textiel.
6. Een gezamenlijke aanbesteding door MRA-partijen om de recyclecapaciteit voor luiers te realiseren.
7. Uitvoeren en evalueren van het project Mazzelkontjes.
8. Ketenaanpak Plastic, incl. verwerking.
9. Uitvoering geven aan circulair inkopen met gemeenten.
10. Ten minste 25% van het volume van materiaalstromen plastic, textiel, luiers en biomassa wordt in 2025 hoogwaardiger verwerkt.
11. MRA-gemeenten zoeken naar brede samenwerking op materialen aanpak voor alle huishoudelijke afval stromen
12. MRA-gemeenten komen tot gezamenlijke afstemming over nieuwe contracten op genoemde stromen na afloop van huidige contracten.
13. MRA is koploper op het gebied van circulair textiel en draagt op EU niveau bij aan minder textielafval en meer upcycling.
14. Waar wet- en regelgeving belemmerend werkt of verbeterd kan worden, wordt deze door lobby opgelost.

5. Energie-infrastructuur en data-infrastructuur

Doel

- Rijk en regio nemen de hoofdstructuur van de energie volwaardig mee in de afweging bij de verstedelijking van de MRA en koppelen deze aan de locaties voor opwek van hernieuwbare energie (RES) en verdere verstedelijking van de MRA in de periode 2020-2050.
- Rijk, regio en netbeheerders komen tot gezamenlijke koers om positie van Nederland als internationale hub voor datacenters veilig te stellen en daarmee met kracht te kunnen blijven werken aan verdere digitalisering van de Nederlandse economie.

Strategie

- Rijk en regio spreken af om te komen tot een selectie van prioritaire no regret-maatregelen gericht op het oplossen van huidige capaciteitsproblemen in de energienetwerken in de periode 2020-2025 en 2025-2030, in relatie tot de in die periode voorgestelde verstedelijkingslocaties.
- Rijk en regio gaan gezamenlijk aan de slag met uitwerking van belangrijke afwegingen.
- Rijk, Regio en netbeheerders maken gezamenlijke afspraken over accommoderen van nieuwe datacenters en aanleg van 4e hyperconnectiviteitscluster in de MRA. MRA formuleert vestigingseisen voor nieuwe datacenters.

Resultaten 2021

1. Rijk, regio en netbeheerders komen tot gezamenlijke afspraak over aanleg 4e hyperconnectiviteitscluster.
2. Rijk, regio en netbeheerders komen tot gezamenlijke afspraken m.b.t. vestiging van nieuwe datacenters.
3. Rijk en regio maken afspraken over aanpakken van urgente capaciteitsproblemen in de energienetwerken.

6 Opdracht 2

Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken

Versterk het functioneren en de leefkwaliteit van de Metropoolregio Amsterdam door te zorgen voor evenwichtige groei van de regio. Houd de woningbouwproductie op peil en maak werk van een gebalanceerde spreiding van wonen, werken, voorzieningen en toerisme, gefaciliteerd door een goed functionerend metropolitaan mobiliteitssysteem en ingebed in een robuust landschappelijk raamwerk. Zorg ervoor dat de groei van de regio bijdraagt aan een metropool die mensen samenbrengt, waar ook mensen met een laag of middeninkomen een woning kunnen betalen en waar alle inwoners profiteren van banen, onderwijs en (stads)cultuur. En zorg ervoor dat ruimtelijke ontwikkeling bijdraagt aan het waarborgen en realiseren van een veilige (klimaatadaptieve), gezonde en duurzame leefomgeving.

De woningbouwproductie moet nog meer versneld worden (hopelijk wordt de bouw niet al te zeer getroffen door de crisis). Op dit moment probeert de MRA al samen met het Rijk afspraken te maken tot 2030 met de bouw van meer dan 15.000 woningen per jaar. In de Verstedelijkingstrategie die we samen met het Rijk maken, ontwerpen we het langere termijnbeeld samen met infrastructuur en

economische centra bij knooppunten. Het landschap kent daarbij een steeds hogere waardering in de directe leefomgeving net als kunst en cultuur dat op dit moment in een ongekende crisis verkeert. Al deze zaken worden in deze opgave in samenhang opgepakt en meteen ook op een klimaatbestendige manier om problemen in de toekomst te voorkomen.

1. Verstedelijkingsstrategie

Doel

De Verstedelijkingsstrategie geeft uitwerking aan de grote en complexe opgaven op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid, landschap, verduurzaming (energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie) en inclusiviteiten leefbaarheid. Uitgangspunt is dat hierin de nationale, regionale en lokale doelen en lopende trajecten samenkomen.

Strategie

De doelstelling is om Rijk-regio-afspraken te maken voor gezamenlijke interventies om de gewenste verstedelijkingsontwikkeling gebiedsgericht en gefaseerd te realiseren met name voor de langere termijn (2030-2050), met voorselectie tot 2030.

Resultaten 2021

De Verstedelijkingsstrategie bestaat uit drie onderdelen

1. Het verstedelijkingsconcept
2. De fasering van de integraal te ontwikkelen gebieden
3. Een investeringsstrategie
4. Doorwerking in omgevingsagenda's en uitvoeringsprogramma's.

2. Wonen

Doel

Voor een economisch en sociaal sterke metropoolregio zijn zowel voor de korte als voor de (middel)lange termijn voldoende woningen nodig van goede kwaliteit, evenwichtig verspreid over de regio, in leefbare steden en kernen: toekomstbestendig, duurzaam, bereikbaar en betaalbaar.

Strategie

1. Realiseren en behouden van divers en betaalbaar woningaanbod (nieuwbouw én bestaande voorraad), met evenwichtige spreiding binnen MRA en behoud leefbare, aantrekkelijke steden/kernen.
2. Aanjagen woningproductie (min. 15.000 woningen per jaar) en gebiedsontwikkeling (realiseren gemengde, levendige stadsharten goede bereikbaarheid) korte termijn.
3. Afstemming woningbouwopgave (middellange en lange termijn) op andere (ruimtelijke) opgaven, o.a. via Verstedelijkingsstrategie en Programma Klimaatadaptatie

NB. Bij de woningbouwproductie ligt de focus van het programma op de versnellingslocaties en de 9 MRA-sleutelgebieden.

Resultaten 2021

Nieuwbouwproductie

1. Productie van minimaal 15.000 woningen per jaar, waarvan ca. 5.000 sociale huur.
2. Goede samenwerking en afspraken over gebiedsontwikkeling in de sleutelgebieden (wonen, economie, klimaat, circulair, mobiliteit, etc).
3. Volgende tranche(s) Bouwimpuls BZK aangevraagd en toegekend gekregen.
4. Realisatie van substantieel deel flexwoningen (3.000 is afspraak woondeal).

Betaalbaar en toekomstbestendig

5. Instrumentarium van het Rijk om te sturen op betaalbaarheid bestaande voorraad.
6. Verbetering van de investeringscapaciteit van corporaties in de MRA, door maatregelen van het Rijk.
7. Afspraken over de opgaven sociale huur, middeldure huur, betaalbare koop en huisvesting doelgroepen (zoals studenten, internationals, arbeidsmigranten).
8. Meer aandacht en inzet voor energieneutraal, klimaatadaptatief en circulair in nieuwbouw en ontwikkelingsgebieden en bestaande voorraad en wijken.

Inzicht, analyse en kennisdeling

9. Inzicht en analyse situatie en ontwikkeling woningmarkt, woningbehoefte, plancapaciteit en productie.
10. Kennisdeling en goede ontsluiting actuele woningmarktonderwerpen en goede benutting van elkaars kennis en ervaring over bouwen, wonen, behoud betaalbare voorraad, leefbaarheid en toekomstbestendigheid.

3. Landschap

Doel

De versterking van de landschappelijke kwaliteit, de biodiversiteit, het remmen van bodemdaling en het vergroten van recreatiemogelijkheden.

Strategie

1. Het benoemen en ontsluiten van landschappelijke waarden.
2. Het maken van afspraken over de te nemen investeringsmaatregelen.
3. Het maken van afspraken over de rol van de MRA en de benodigde middelen (kennis, capaciteit en geld).

Resultaten 2021

1. Vaststellen investeringsprogramma MRA Landschap.
2. Debat over voorstel met meerdere bekostigingsmodellen.
3. Uitwerking rol en functie kennishuis voor landschap.
4. Afspraken over intensievere samenwerking met partners
5. Landschap stevig onderdeel Omgevingsagenda NW.
6. Participatie in NBTC-themajaar 'Ode aan het Landschap'
7. Uitwerking gegeven aan het principe landschapsinclusiviteit binnen de programma's wonen, energie, bereikbaarheid en klimaat.
8. In minimaal twee deelregio's bovenlokale samenwerkingsprocessen geïnitieerd.
9. Twee nieuwe buitenpoorten geopend.

4. Transitieopgave Klimaatadaptatie

Doel

Een klimaatbestendige MRA in 2050, bestand tegen de impact van extremer weer (droogte, hitte, hoosbuien) en toenemend overstromingsrisico vanuit de zee of de rivieren. Zodat optredende schade niet toeneemt, gezondheidsproblemen en slachtoffers worden voorkomen en de leefbaarheid verbetert.

Strategie

De MRA laat lokaal wat lokaal moet en al gaande is. De meerwaarde van de MRA – als bestuurlijke overlegstructuur tussen inliggende gemeenten, provincies en waterschappen – ligt bij afstemming over uitgangspunten en afspraken op regionaal niveau gericht op ruimtelijke en economische ontwikkelingen, m.n. gericht op klimaatbestendige gebiedsontwikkeling en vitale en kwetsbare infrastructuur.

Resultaten 2021

Programmamanagement

1. Strategie voor het benutten van de uitvoeringsgelden van bestuursakkoord klimaatadaptatie 2021-2023
2. Criteria voor leidend principe toekomstbestendig metropool vastgesteld
3. Samenwerking Deelactielijnen transitie opgaven leefomgeving (MRA Agenda 2.0 – actielijn 2.4) vormgegeven

Klimaatbestendige nieuwbouw / gebiedsontwikkeling

4. Convenant Klimaatbestendige gebiedsontwikkeling
5. Ambities en uitgangspunten klimaatbestendig getest op alle MRA-sleutelgebieden

Vitale en Kwetsbare infrastructuur

6. Bewustwording voor vitale en kwetsbare infrastructuur
7. Betrekken netbeheerders en drinkwaterbedrijven

Resilience by Design

8. Vervolg onderzoek klimaatbestendige investeringen en betaalbaarheid

Communicatie / Bewustwording

9. Kennis ontsloten op MRA-website / MRA-klimaatatlas nieuwsbrieven en webinars

5. Transitieopgave Energietransitie

Doel

Aanjagen van initiatieven van regionale overheden en marktpartijen die bijdragen aan de energietransitie en een klimaatneutrale MRA in 2050.

Integreren van energietransitie in andere uitvoeringslijnen van de MRA Agenda en formuleren van bijbehorende acties.

Strategie

Gegeven de beperkte rol van de MRA op het dossier energietransitie moet de inzet vanuit de MRA aansluiten op en goed afgestemd zijn met, inzet vanuit andere publieke (en private) organisaties. Bij elke actie moet de vraag worden gesteld of deze met partners uit de MRA samen kan / moet worden opgepakt.

Inzet vanuit MRA moet voedend zijn voor leidende trajecten.

Resultaten 2021

Programmamanagement

1. Criteria voor leidend principe toekomstbestendig metropool opstellen
2. Samenwerking Deelactielijnen transitie opgaven leefomgeving (actielijn 2.4) vormgegeven
3. Organisatie van 3e MRA Duurzaamheid Top *Human Capital Agenda Klimaatopgave*
4. Organisatie stakeholdersbijeenkomst HCA K
5. Vaststelling vervolgacties HCA K (in samenspraak met andere landelijke en regionale stakeholders) *Warmtekoudeprogramma*
6. Ondersteunen van RES-regio's bij voorbereiding en uitvoering van Regionale Structuur Warmte
7. Organisatie stakeholdersbijeenkomst *Smart Energy Systems*
8. Vaststelling uitvoeringsprogramma Smart Energy Systems
9. Organisatie stakeholdersbijeenkomst *Communicatie*
10. Kennis ontsloten via website MRA Duurzaam, nieuwsbrieven, bijeenkomsten en webinars.

6. Kunst, Cultuur en Erfgoed

Doel

De hoofddoelstellingen van het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed zijn:

- Het bevorderen van de cultuur participatie in de gehele MRA.
- Het faciliteren van toekomstbestendige cultuur en erfgoedinstellingen in de gehele MRA.

Strategie

Erfgoed: we bevorderen duurzaam behoud en het toekomstbestendig maken van het materiele en immateriële erfgoed in de MRA.

Ruimte: we benutten de ruimte in de MRA optimaal voor kunst, cultuur, erfgoed en creatieve industrie.

Samenwerking: we bevorderen en faciliteren kennis, uitwisseling en samenwerking op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed in de MRA.

Toegankelijkheid: we maken kunst, cultuur en erfgoed in de MRA zo toegankelijk mogelijk voor inwoners en bezoekers.

Cultuur aan de basis: alle kinderen en talenten in de MRA moeten de kans krijgen om hun creatieve talent te ontdekken, te ontwikkelen, en te ontplooien.

Resultaten 2021

1. Module 2 Cultuurmonitor MRA (Boekman) Samenwerking
2. Uitvoering Proeftuin Bereikbaarheid & Promotie Cultuur Toegankelijkheid
3. Uitvoering pilot Cultuureducatie Cultuur aan de basis
4. Actieplan Broedplaatsen MRA Ruimte
5. Uitbreiding Cultuurhistorische Waardenkaarten Erfgoed
6. Organisatie MRA Cultuurcongres Samenwerking
7. Kennissessies Kunst, Cultuur en Erfgoed MRA Samenwerking

7. Recreatie en Toerisme

Doel

Zorgen dat (nationale en internationale) bezoekers gericht bijdragen aan het verhogen van de leefkwaliteit van de inwoners van de MRA.

Een goed evenwicht tussen bewoners, bezoekers en bedrijven.

Strategie

- Inzetten op het groter maken van de bestemming 'Amsterdam' (geen onderscheid tussen stad en regio: dag- en verblijf bezoek aan de gehele MRA). Spreiding van bezoekers.
- Door middel van onderzoek naar de toeristische draagkracht van gebieden en de toeristische druk in gebieden in beeld brengen van de ontwikkelruimte is, en in welke gebieden de groei van het aantal bezoekers gericht ingezet kan worden om het niveau van leefkwaliteit te bevorderen.

Resultaten 2021

1. Betere spreiding van internationale dag- en verblijfsbezoekers.
2. Uitvoering en oplevering onderzoek ontwikkelruimte.
3. Herijking Strategische Agenda Toerisme.
4. Meer bezoekers per fiets de regio in.
5. Ontwikkeling van de juiste accommodatie op de juiste plek, waar mogelijk in combinatie met leisure voorzieningen.
6. Gebiedsgerichte pilot New Land.
7. Concrete acties n.a.v. uitvoering Strategische Agenda.

Opdracht 3

Vaart maken met het metropoolaan mobiliteitsstelsysteem

Zorg – in nauwe samenhang met de andere bestuurlijke opdrachten – voor een regionaal mobiliteitssysteem, waarmee de bereikbaarheid voor inwoners en bezoekers van de regio wordt verbeterd, de groei en verdere integratie van de metropoolregio mogelijk wordt gemaakt en een omschakeling naar duurzame mobiliteit wordt gestimuleerd. Zet daarbij in op een schielsprong van het mobiliteitssysteem: efficiënter gebruik van het huidige systeem, uitbreiding van het mobiliteitsnetwerk en het verbinden van modaliteiten om het overstappen tussen modaliteiten te optimaliseren en zo de hele regio bereikbaar te houden.

Ons mobiliteitssysteem zorgt ervoor dat wij ons kriskras kunnen bewegen tussen woning, werk, school en recreatie. Daarnaast vormen onze stations, snelwegen en (lucht)havens een belangrijk knooppunt in Nederland en internationaal voor mensen en goederen. Maar het systeem loopt op alle fronten vast en is toe aan een schielsprong. In het programma Samen Bouwen Aan Bereikbaarheid

en in het OV Toekomstbeeld is dit duidelijk aangetoond. Met metro- en corridorstudies en met onderzoek naar knoop- en overstappunten wordt samen met het Rijk gewerkt aan goede MIRT-afspraken. Het wegnemen van knelpunten in het fietsroutenetwerk en programma's voor duurzame en innovatieve mobiliteit zijn daarbij actief opgenomen in het jaarplan.

1. Schaalsprong mobiliteitssysteem

Doel

Een gezamenlijke strategie voor de schaalsprong in het mobiliteitssysteem en de uitvoering daarvan met bijzondere aandacht voor de samenhang met ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken, de bereikbaarheid van economische toplocaties, duurzame vormen van mobiliteit, een klimaatbestendig mobiliteitssysteem, de verbinding van OV- en auto-georiënteerde mobiliteitssystemen (overstapmogelijkheden bij ov-knooppunten) en de beschikbaarheid en betaalbaarheid van mobiliteit voor alle inwoners van de MRA.

Strategie

- Inhoud en uitvoering geven aan de afspraken voor de schaalsprong van het mobiliteitssysteem van de MRA, in nauwe samenhang met de verstedelijkingsstrategie en de regionale economische strategie.
- Ontwikkelen van alternatieve en innovatieve bekostigingsopties voor de benodigde investeringen in het mobiliteitssysteem.
- Monitoren en coördineren van de uitvoering van mobiliteitsprojecten in de regio.
- Monitoren van het functioneren van het regionaal mobiliteitssysteem.
- Programma met eigen governance (SBAB, LOVT) het platform gebruiken ten behoeve van standpuntbepalen en bepalen wat te agenderen richting het Rijk.

Resultaten 2021

1. Geslaagd BO Leefomgeving: begin juni.
2. Geslaagd BO MIRT.
3. Uitvoering Jaarplan MRA Spoorgroep.
4. MRA Spoorkaart gereed.
5. Uitwerking bouwstenen ROVT: PvA gereed.

2. Fiets

Doel

1. Een samenhangend en hoogwaardig regionaal fietsroutenetwerk, waarop fietsers vlot tussen de stedelijke kernen en vanuit het stedelijk gebied de natuur in kunnen fietsen.
2. Met fietsvoorzieningen bij belangrijke haltes en OV-knooppunten, waarmee voor- en natransport per fiets en het gebruik van regionaal openbaar vervoer en de inrichting van haltes aantrekkelijker wordt.

Strategie

Programmatische aanpak fietsroutenetwerk en voorzieningen in SBAB-verband (met voorafgaand uitvoeringsafspraken over financiering door partijen, coördinatie, monitoring en kennisuitwisseling), communicatie, (gecoördineerd) overleg met ProRail, Fietsersbond.

Resultaten 2021

1. 10 knelpunten (asfalteren, verbreden, verlichten, kruispunten, bewegwijzering) op routes:
2. Almere
3. IJmond
4. Rond Schiphol
5. Haarlem - Amsterdam
6. Amstelveen
7. Binnenring Amsterdam
8. NS-stations: Fietsparkeervoorzieningen R-Net-haltes
9. Fietsparkeervoorzieningen R-Net-haltes

3. Duurzame en innovatieve mobiliteit

Doel

Regionaal uitwerking geven aan het thema Mobiliteit van het Klimaatakkoord, verdere ontwikkeling van een regionaal netwerk van publieke oplaadpunten voor elektrisch vervoer, realisatie van kansrijke smart mobility toepassingen binnen de MRA en mensen verleiden hun reisgedrag aan te passen om piekbelasting van het mobiliteitsnet tegen te gaan en keuzes voor duurzame mobiliteitsopties te stimuleren.

Strategie

Samenwerking tussen deelprogramma Slim & Duurzaam, Regionaal duurzame mobiliteitsprogramma, Smart Mobility, Samenwerkingsagenda Logistiek en GD Zes-samenwerking samenbrengen in Rijk-Regio-SBAB-programma

Resultaten 2021

1. Programma opzet gezamenlijke aanpak GD ZES.
2. Uitvoering Amsterdam Logistics Programmteam.
3. Oprichting Ovalen Tafel Logistiek.
4. Uitvoering jaarplan Smart Mobility 2021.
5. Maximaal 4,2 megaton CO2 uitstoot.
6. Definitieve vaststelling RMP bij alle MRA-partners.
7. Integrale monitoring RMP.
8. MRA brede werkgeversaanpak.
9. Multimodaal MRA-netwerk korte en langetermijnaanpak.
10. MRA Elektrisch: 1000 laadpalen in 2020, 1500 in 2021, etc.

8 Bijlage

Uitgewerkte jaarplannen van alle uitvoeringslijnen

Uitvoeringslijn 0.1: Visie

Doel

Een integrale gezamenlijke visie op de regio en de MRA-samenwerking, die richting geeft aan het handelen van de MRA en die partners enthousiast maakt om met de MRA samen te werken.

- Inhoud geven aan de samenbindende visie op de regio, samen met de partners.
- Bewaken van de samenhang tussen de MRA-activiteiten en hun bijdrage aan de visie.
- Uitdragen van de visie (promotie).
- Actualiseren van de Strategische Agenda in 2024, of eerder als daar aanleiding toe is.

Strategie

- Een onderscheid tussen een samenbindende visie op de regio en de MRA-samenwerking enerzijds (een verhaal over identiteit, wie zijn we, wie willen we zijn) en een strategische visie anderzijds (inhoudelijke kaders op de verschillende thema's waar we ons binnen willen bewegen).
- Die laatste categorie krijgt vooral vorm binnen de grote inhoudelijke integrale programma's (zoals de verstedelijkingsstrategie, samen bouwen aan bereikbaarheid, de sleutelprojecten, de MRA Agenda, enzovoort). Verkend moet worden of het zinvol is om de strategische elementen uit deze stukken samen te voegen in een overzichtelijke notitie.

Middelen en dekking

De meeste kosten die zullen worden gemaakt bij dit onderdeel zijn proces en communicatie kosten. Veel betreft ambtelijke inzet van de deelnemers.

Qua kosten moet gedacht worden aan:

- Zaal huur en catering voor bijeenkomsten
- Kosten voor drukwerk
- Communicatiekosten voor de promotie van de visie
- Enzovoort

Dekking van deze kosten kan geschieden uit begrotingsposten als 'Bureaukosten' en 'Communicatiekosten' van het MRA Bureau.

Lobby strategie

De lobbystrategie wordt afhankelijk van de inhoud. Momenteel is vanuit de evaluatie van de MRA-samenwerking een traject in uitvoering om tot een gezamenlijke visie te komen. Deze is naar verwachting eind 2020 gereed: dan kan ook gekeken worden welke lobby strategie het meest passend is. Dit onderdeel zal dus pas aan het eind van het jaar worden gevuld. De Agendacommissie is primair verantwoordelijk voor de lobby, maar een groot aantal andere spelers in de MRA speelt hier een belangrijke rol. Een gezamenlijk geluid in Den Haag en Europa is essentieel bij elke strategie .

Impact coronacrisis

De coronacrisis heeft een grote impact op de Metropoolregio Amsterdam. Op haar inwoners, op de economie. En ook op de activiteiten en doelstellingen die we als samenwerkende overheden in de MRA hebben.

De effecten op onze activiteiten en doelstellingen worden momenteel zo goed mogelijk inzichtelijk gemaakt voor alle programma's, maar zijn in veel gevallen ook aan dagkoersen en nieuwe actuele ontwikkelingen naar aanleiding van de Coronacrisis onderhevig.

De programma's en projecten die de MRA uitvoert om haar doelstellingen te verwezenlijken monitoren nauwgezet de ontwikkelingen die van invloed zijn op die programma's, en als de actualiteit daarom vraagt, worden de programma's of de doelstellingen en bijbehorende activiteiten bijgesteld. Uiteraard indien nodig na bestuurlijke afstemming in het passende MRA-gremium. Dergelijke zaken kunnen ook van invloed zijn op de visie, en moeten daarom ook een plek krijgen in de procesafspraken over de actualisatie.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

Bestuurlijk trekker: Femke Halsema
Ambtelijke opdrachtgever: Emiel Reiding
Ambtelijke trekker: nrb

Voor die visie is het belangrijk dat alle MRA-deelnemers betrokken worden, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Dat kan direct, door een directe plaats aan tafel bij overleggen en bijeenkomsten, maar ook indirect, door op deelregionale schaal af te stemmen.

De Agendacommissie stemt af tussen de Platforms en trekt het inhoudelijke / strategische kader uit de grote programma's, de Regiegroep stuurt de gezamenlijke visie (identiteit) aan.

Het MRA Bureau coördineert, enkele van de grote deelnemers (Amsterdam, Noord-Holland, Almere) lopen voorop.

Samenwerking externe partners

Samenwerking moet worden gezocht met:

- Bedrijfsleven
- Kennisinstanties
- Buurgemeenten- en regio's
- Het Rijk

Kennisopbouw en -uitwisseling

Er is niet echt sprake van de opbouw van kennis in de inhoudelijke zin van het woord. Wel is het van belang dat de visie goed uitgedragen wordt, dat draagvlak en ambassadeurschap ontstaat, en dat partijen die we proberen te beïnvloeden (Den Haag, Europa, buurgemeenten) weten waar we voor staan als MRA en wat onze belangen zijn.

Meerjarenplanning

De visie is begin 2021 gereed, en zal daarna periodiek worden geactualiseerd aan de hand van actuele ontwikkelingen en hetgeen wordt besproken in de verschillende MRA gremia. Hiervoor worden procesafspraken gemaakt.

Integraliteit

- Bij zowel de gezamenlijke visie (identiteit) als het strategische kader speelt integraliteit een grote rol. Afwegingen op het ene inhoudelijke dossier hebben immers veelal ook consequenties voor het andere inhoudelijke dossier. Als je ergens een nieuw woongebied voor ogen hebt, vraagt dat ook wat qua mobiliteit of voorzieningen (energie, detailhandel, onderwijs, enzovoort), misschien ook wel voor werklocaties, en heeft dat wellicht ook impact op het bestaande landschap.
- Alle activiteiten om tot een visie te komen zullen daarom een integraal karakter hebben. Dat is nu ook al zichtbaar bij de grote strategische programma's als de verstedelijkingsvisie, samen bouwen aan bereikbaarheid of de sleutelprojecten: die hebben allemaal een groot aantal integrale punten in zich.

Uitwerking toekomstbestendig

Een visie is per definitie een blik op de toekomst. Goede procesafspraken over actualisatie zorgen ervoor dat de visie actueel blijft.

Uitwerking evenwichtig

Met het vaststellen van de MRA Agenda door alle deelnemers hebben die deelnemers ook aangegeven dat zij instemmen met 'evenwichtig' als randvoorwaarde voor de dingen die we doen.

Bij de vorming van een visie (zowel de identiteit als een strategisch kader) is dit daarmee een van de vertrekpunten.

Uitvoeringslijn 0.1: Visie

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Opstellen van een visie (identiteit), traject Ben Verwaayen	Ben Verwaayen	Onder aansturing van de Regiegroep	Q1 2021	
2. Formuleren van een opdracht voor een verkenning naar het samenstellen van een strategisch kader (inhoudelijk)	Agendacommissie	Dagelijkse aansturing door DO MRA, uitvoering MRA Bureau	Q1/Q2 2021	
3. Verkennen of het samenstellen van een strategisch kader (inhoudelijk) nuttig en wenselijk is	Agendacommissie	Dagelijkse aansturing door DO MRA, uitvoering MRA Bureau	Q1/Q3 2021	
4. Communicatieplan opstellen voor draagvlak en ambassadeurschap bij MRA-deelnemers	Agendacommissie	Dagelijkse aansturing door DO MRA, uitvoering MRA Bureau	Q3/Q4 2021	
5. Uitvoering communicatieplan	Agendacommissie	Dagelijkse aansturing door DO MRA, uitvoering MRA Bureau	Vanaf Q4 continu	
6. Opstellen van procesafspraken over de actualisatie van visie (identiteit) en (samenstellen van een) strategisch kader (inhoudelijk)	Agendacommissie	Dagelijkse aansturing door DO MRA, uitvoering MRA Bureau	Q3 2021	
7. Doorvertaling van de visie (identiteit) en met name het strategisch kader (inhoudelijk) in de lobbystrategie	Agendacommissie	Dagelijkse aansturing door DO MRA, uitvoering MRA Bureau	Q3 2021	

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Een gezamenlijke visie (identiteit)				
2. Inzicht in een integraal strategisch kader (inhoudelijk)				
3. Draagvlak en ambassadeurschap bij MRA-deelnemers				
4. Procesafspraken over actualisatie				
5. Doorvertaling in de lobbystrategie				

Uitvoeringslijn 0.2: Rijk & Europa

Doel

Het doel van deze uitvoeringslijn is goede en vruchtbare samenwerking met het Rijk en de EU: wet- en regelgeving faciliteert ontwikkelingen in de MRA, productieve kennistransfers en investeringen in onze regio's.

Strategie

Richting het Rijk wordt voor de dossiers mobiliteit en wonen gewerkt met specifieke Lobbystrategieën. Deze komen terug in de bestuurlijke overleggen.

Richting Europa wordt gekozen voor specifieke dossiers waarbinnen gericht wordt gewerkt aan versterking van de positie ten behoeve van kennis, financiën en beïnvloeding.

Middelen en dekking

- Lidmaatschappen
- Voorinvesteringen (bijv. projecten)
- Traineevergoeding / inzet in Brussel
- Reiskosten
- Bijdragen aan internationale activiteiten
- Representatie
- Let op: een aantal MRA-partners investeren (flink) in de vorm van capaciteit

Lobbystrategie

n.v.t. , zie programma's

Impact coronacrisis

De MRA Agenda is een agenda voor herstel uit de coronacrisis. Het startpunt voor de activiteiten in de MRA is anders, en ook van invloed op relevante punten in de verhouding tot het Rijk. Voor het Rijk is de MRA een noodzaak én biedt kansen om het economisch, duurzaam en sociaal herstel uit de crisis bespoedigen. Als MRA voelen we ook onze verantwoordelijkheid daarin. Dat is de centrale boodschap naar het Rijk. Met andere metropolen kijken we naar goede voorbeelden en initiatieven voor economisch, duurzaam en sociaal herstel uit de coronacrisis. In relatie tot Europa is het afwachten wat het beleid en MeerjarigFinancieelKader eruit gaat zien.

Uitwerking toekomstbestendig

We werken samen met Rijk, Europa en andere metropolen om de MRA langs toekomstbestendige principes vorm te geven.

- Op welke onderdelen vanuit de Green Deal kunnen we als MRA inspelen?
- Wat zijn goede voorbeelden uit andere metropolen voor een circulaire economie?
- Hoe reduceren andere metropolen de uitstoot?
- Wat hebben we van het Rijk nodig voor de schaa sprong van het OV-systeem?

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

Marja Ruigrok: bestuurlijk trekker
Dir MRA: ambtelijk opdrachtgever
Koen Faber: ambtelijk trekker
Rutger (Flevo), Dave (Ams), Petra (NH), Jetske (Alm), Herman (ZaSt), Milos (VRA), Dimitri (Haarlem / Flevo): PA-collega's i.r.t. Rijk
Martijn (NH), Dagmar (Ams): adviseurs Europa / metropolen & MRA-collega's met expertise EU-gelden.

Samenwerking externe partners

De externe partners komen grotendeels langs de lijn van inhoud / programma's, dat kan in coalitie- of projectpartnerschap.

In Europees - internationaal verband zijn andere metropolen partners, lidmaatschap van essentiële netwerken (METREX, ACR+) is daarvoor vereist.

Kennisopbouw en -uitwisseling

Vanuit de PA-functie wordt informatie van Rijk en Europa gevolgd, relevante informatie wordt doorgespeeld aan programmamanagers.

Kennisdeling binnen de PA-functie vindt plaats door zowel richting het Rijk als Europa met meerdere collega's op te trekken.

Meerjarenplanning

Acties voor samenwerking vinden plaats vanuit de programma's of platforms, de PA-functie is ondersteunend daaraan.

Algemene doelstelling is betere positie in en toegang tot (inter-)nationale netwerken.

Integraliteit

De oriëntatie op het Rijk en Europa moet in steeds meer programma's gemeengoed zijn, vanuit gedwongen winkelnering (bijv financiële afhankelijkheid) of vanuit kansen en meerwaarde in beïnvloeding en kennistransfer.

Uitwerking evenwichtig

We werken samen met Rijk, Europa en andere metropolen om de MRA langs evenwichtige principes vorm te geven.

- Hoe houden andere metropolen mobiliteit en wonen betaalbaar en toegankelijk?
- Hoe zorgen met het Rijk voor betaalbare elektriciteit en warmte? Hoe organiseren andere metropolen deze systemen?
- Hoe zorgen we samen met het Rijk voor een sterke arbeidsmarkt?
- Welke rol hebben andere metropolen in thema's als kensengelijkheid, onderwijs en wat doen ze daarin?

Uitvoeringslijn 0.2: Rijk & Europa

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Inzet in aanloop landelijke verkiezingen, meerdere acties in de vorm van contactmomenten en werkbezoeken op inhoud en langs partijlijnen	Koen + alle PA-adviseurs			
2. Afstemming lobby-inzet Rijk	Koen	I.s.m. bestuurlijk trekker, periodieke agendering platforms, agendacommissie, regiegroep		
3. Continueren lobbystrategie mobiliteit	Petra D (NH), Dave (Ams) Milos (VRA)	leder platform afstemmen		
4. Continueren lobbystrategie wonen	Petra D (NH), Dave (Ams)	leder PHO Bouwen en Wonen afstemmen		
5. Support MRA-partners lobby energietransitie op niveau MRA	Rutger (Flevo), Dave (Ams)	Afstemming PHO Duurzaamheid		
6. Europa: 'scouten' van een kansrijke en waarde-toevoegende call, opstellen van/ meedoen met een proposal	Marten Boels	In nauwe samenwerking met Koen Faber		
7. Bezoek jaar-conferentie METREX	n.t.b.	In afstemming met Amsterdam, inhoudelijk expert passend bij het thema		
8. EU: zichtbaarheid extern via nieuwsbrieven, conferenties, Brussel-vertegenwoordiging	Koen			
9. EU: intern MRA: EU zichtbaar maken, drempel zo laag mogelijk voor MRA-programma's.	Koen			

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Rijk: financiële support voor OV-projecten, ten eerste metro aansluiting Schiphol - Hoofddorp				
2. Rijk: woondossier: invoering van een noodknop voor maximering huurprijs				
3. Rijk: woondossier: afschaffing verhuurheffing corporaties (vergroten investeringsvermogen)				
4. Rijk: woon/ mobiliteit: betere ontsluiting van (nieuwe) woonlocaties				
5. Rijk: arbeidsmarkt: mobiliteit van arbeidskrachten over de arbeidsmarkt verbeteren				
6. EU: Circulaire Economie: realiseren van 1 project met co-financiering uit de EU				
7. EU: CE: participatie in 3 internationale bijeenkomsten ten behoeve van kennisuitwisseling				
8. EU: CE: positionering MRA als sterke/ koploper CE regio.				
9. EU: metropool: uitwisseling (werkbezoeken) met 2 andere metropolen op inhoud én algemeen				
10. EU: metropool: participatie in 2 METREX-conferenties				

Uitvoeringslijn 0.3: De MRA als netwerkorganisatie

<p style="text-align: center;">Doel</p>	<p style="text-align: center;">Betrokken MRA-deelnemers en rollen</p>
<p>De slagkracht van de MRA vergroten door het actief beter benutten van het externe netwerk. Sterkere verbindingen structureel vormgeven tussen het MRA-regionetwerk en externe partners, zowel publiek als privaat (andere overheden zoals het Rijk en de Waterschappen, Amsterdam Economic Board en breder het bedrijfsleven, de kennisinstellingen, diverse maatschappelijke organisaties, instituten).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Actieve rol voor de MRA-programmamangers en secretarissen. Per programma zullen de relevante externe partners per fase bepaald worden. Goede communicatie met en betrekken van de AEB. Goede afstemming met de strategische rol van de bestuurders en bestuurlijke opdrachtgevers.
<p style="text-align: center;">Strategie</p>	<p style="text-align: center;">Samenwerking externe partners</p>
<ul style="list-style-type: none"> Verder ontwikkelen van de MRA als netwerkorganisatie door overzichtelijke communicatie over activiteiten, contactpersonen per onderwerp, netwerkactiviteiten als congressen en kleine en grotere thematische bijeenkomsten. Streven naar het meer en eerder betrekken van deze partners bij bestuurlijke keuzes bij belangrijke programma's. Vanuit de MRA-activiteiten netwerken opbouwen in en tussen de deelregio's Gericht ontwikkelen van relaties met andere stedelijke regio's op basis van gedeelde opgaven en belangen. Tevens internationaal netwerk verstevigen om best practices te kennen. 	<ul style="list-style-type: none"> Amsterdam Economic Board plus hun netwerk van grote bedrijven als NS, Philips, TATA, Schiphol, AH ORAM/ VNO-NCW /MKB NEPROM/ IVBN/ AFWC/ Bouwend Nederland Ministeries I en W, BZK Regio's Utrecht, Eindhoven, MRDH Amsterdam & Partners VU, UVA, Hogescholen in de regio Per uitvoeringslijn zijn specifieke partners te benoemen met de concrete contactpersonen.
<p style="text-align: center;">Middelen en dekking</p>	<p style="text-align: center;">Kennisopbouw en -uitwisseling</p>
<ul style="list-style-type: none"> Streven naar het meer en eerder betrekken van deze • Voor de algemene MRA bijeenkomsten (congres, conferenties, etc.) is een bedrag van xxx gereserveerd binnen de MRA begroting. Thema gerichte activiteiten met namen uit de betreffende uitvoeringslijnen financieren. Public affairs budget behelst ook bezoek congressen en andere internationale partners. 	<ul style="list-style-type: none"> De verschillende georganiseerde bijeenkomsten (congres, conferenties, frequent ambtelijk en bestuurlijk overleg) dragen bij aan kennisuitwisseling, beter inzicht in belangen en gerichte afstemming.
<p style="text-align: center;">Lobbystrategie</p>	<p style="text-align: center;">Meerjarenplanning</p>
<ul style="list-style-type: none"> Geen expliciete lobby voor dit onderwerp. Wel maken lobby activiteiten inherent deel uit van de te nemen acties. 	<ul style="list-style-type: none"> Door meerjarige samenwerking met externe partners wordt de ondernemende en innovatieve kant van de MRA Agenda veel sterker.
<p style="text-align: center;">Impact coronacrisis</p>	<p style="text-align: center;">Integraliteit</p>
<p>Vanaf maart 2020 is de MRA net als de rest van Nederland/de wereld in de greep van het corona virus en de maatregelen die daartegen worden genomen. Grote (netwerk) evenementen zijn geannuleerd. Laatste nieuws (d.d. 6 mei 2020) is dat vanaf september weer bijeenkomsten met meer dan 100 personen georganiseerd kunnen worden (de 1,5m afstand in acht nemende). Wat dit betekent voor 2021 en verder is nog niet te zeggen.</p> <p>Het versterken van de inhoudelijke samenwerking (intern en extern) kan doorgang vinden, hoewel we daar soms nieuwe (digitale) vormen voor moeten vinden.</p>	<p>Het MRA-netwerk vergroten en intensiveren is in grote mate verbonden met zowel de inhoudelijke uitvoeringslijnen als de public affairs activiteiten van opdracht 0.2 als wel ook uitvoeringslijn 0.4 Kennishuis MRA.</p>
<p style="text-align: center;">Impact coronacrisis</p>	<p style="text-align: center;">Uitwerking toekomstbestendig</p>
<p>Het versterken van de inhoudelijke samenwerking (intern en extern) kan doorgang vinden, hoewel we daar soms nieuwe (digitale) vormen voor moeten vinden.</p>	<p>Hoewel dit geen inhoudelijk uitvoeringslijn is, kunnen we de keuze van ons netwerk wel bijdragen aan het basisprincipe toekomstbestendig:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aan de toekomstbestendigheid van het MRA-netwerk wordt bijgedragen door het hechter maken van de interne en externe samenwerking. De keuze van samenwerkingspartners ondersteunt de wens de regio meer toekomstbestendig te maken: samenwerking zoeken met (internationale) regio's die vooroplopen op het gebied van duurzaamheid of smart cities, innovatieve pilots opzetten met bedrijfsleven op het gebied van energietransitie, etc.
<p style="text-align: center;">Impact coronacrisis</p>	<p style="text-align: center;">Uitwerking evenwichtig</p>
<p>Het versterken van de inhoudelijke samenwerking (intern en extern) kan doorgang vinden, hoewel we daar soms nieuwe (digitale) vormen voor moeten vinden.</p>	<p>De keuze van samenwerkingspartners ondersteunt de wens de regio meer evenwichtig te maken: samenwerking zoeken met andere steden en regio's, maatschappelijke organisatie en kennisinstellingen om via de inhoudelijke uitvoeringslijnen meer inhoud te geven aan dit basisprincipe.</p>

Uitvoeringslijn 0.3: De MRA als netwerkorganisatie

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Organiseren MRA congres	PL congres			
2. Organiseren bestuurdeconferentie	PL congres			
3. Organiseren raads- en Statenleden conferentie	PL congres			
4. Contacten intensiveren om omliggende regio's	Directeur MRA			
5. Intensiveren afstemmen werkzaamheden met AEB				
6. De inhoudelijke uitvoeringslijnen ondersteunen en motiveren de externe samenwerking te zoeken.				

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. MRA Congres	■			
2. MRA bestuurdersconferentie		■		
3. MRA raads- en Statenleden conferentie				■
4. State of the region		■		
5. Meerdere inhoudelijke kennissessies mét externen en Rijk	■	■	■	■

Uitvoeringslijn 0.4: KennisHuis MRA

Doel

Inzicht bieden in relevante ontwikkelingen in de Metropoolregio Amsterdam en ontsluiten van binnen de MRA beschikbare kennis en expertise.

Strategie

- Zorgen voor duiding van ontwikkelingen binnen de MRA, waarbij jaarlijks belangrijke ontwikkelingen en trends met het netwerk worden gedeeld, in samenwerking met regionale en nationale kennisinstellingen.
- Zorgen voor goede ontsluiting van de binnen de MRA beschikbare kennis en expertise, uitgevoerde onderzoeken en ontwikkelde handreikingen.

Middelen en dekking

- Ambtelijke werkgroep die verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van een MRA-brede monitor
- Tool voor het realiseren van openbare webinars met een groot aantal deelnemers
- Dekking uit MRA-begroting

Lobbystrategie

- N.v.t.

Impact coronacrisis

Juist in coronatijd kunnen de MRA-deelnemers veel van elkaar en van anderen leren over de aanpak van de crisis. Op diverse beleidsterreinen spreken medewerkers van de deelnemers elkaar daarover. Op de website van de MRA is een overzicht gemaakt van de diverse maatregelen die in de gemeenten van de MRA zijn genomen en zijn ook links naar de coronamonitor van de provincies geplaatst. Vanwege de maatregelen die zijn genomen tegen de verspreiding van het coronavirus werken veel mensen thuis en vinden bijeenkomsten digitaal plaats. Het delen van kennis en expertise via MRA University gebeurt via webinars. Ook onderdelen van het MRA Congres kunnen op digitale wijze worden georganiseerd.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

- Gemeente Amsterdam, afdeling Onderzoek, Informatie en Statistiek, verzamelt data over de MRA en verwerkt die tot informatie (zoals het dashboard 'Brede welvaart MRA' en de publicatie 'Metropoolregio Amsterdam in cijfers')

Samenwerking externe partners

- Amsterdam Economic Board
- Kennisinstellingen, zowel uit de regio als uit andere delen van Nederland
- Andere metropolen, zowel binnen Nederland als daarbuiten

Kennisopbouw en -uitwisseling

- Kennisopbouw en -uitwisseling vindt plaats via online monitors en publicaties op de website van de MRA en tijdens verschillende bijeenkomsten, zoals het MRA Congres, conferenties voor bestuurders en raads- en Statenleden, State of the Region en webinars van MRA University.

Meerjarenplanning

- Verschillende onderzoeksrapportages worden periodiek gepubliceerd. De Metropoolregio Amsterdam in cijfers en EVMRA bijvoorbeeld jaarlijks en WiMRA elke twee jaar.

Integraliteit

Deze uitvoeringslijn is nauw verbonden met de uitvoeringslijnen 0.3, De MRA Als netwerkorganisatie, en 0.2, Samenwerking Rijk en EU (internationale kennisdeling met andere metropolen en in Brussel).

Uitwerking toekomstbestendig

- Door inzicht te bieden in relevante ontwikkelingen in de MRA en beschikbare kennis en expertise met elkaar te delen, versterken we op een duurzame manier de samenwerking en stellen we het netwerk in staat kansen te benutten voor het (sneller of efficiënter) uitvoeren van de MRA Agenda. De informatie die op basis van deze uitvoeringslijn beschikbaar komt, ondersteunt het realiseren van de ambitie van een toekomstbestendige metropool.

Uitwerking evenwichtig

De informatie die op basis van deze uitvoeringslijn beschikbaar komt, ondersteunt het realiseren van de ambitie van een evenwichtige metropool. Op grond van actueel inzicht in relevante ontwikkelingen kan beleid worden gemaakt of worden bijgestuurd.

Uitvoeringslijn 0.4: KennisHuis MRA

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
Publicatie Metropoolregio Amsterdam in cijfers 2020	OIS Amsterdam		31-12-2020	
Publicatie EVMRA	MRA Bureau i.s.m. EZ Amsterdam		Q3	
Organiseren reeks webinars MRA University	MRA Bureau	Planning tot zomerreces 2020 is gemaakt	31-12-2020	
Opleveren MRA-monitor	MRA Bureau, i.s.m. OIS Amsterdam		Q4	

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Metropoolregio Amsterdam in cijfers				
2. Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam (EVMRA)				
3. Webinars MRA University				
4. Wonen in de Metropoolregio Amsterdam (WiMRA)				
5. MRA-monitor				
6. MRA Congres				
7. State of the Region				
8. MRA Bestuurdersconferentie				
9. MRA Raads- en Statenledenconferentie				

Uitvoeringslijn 0.5: Verantwoording

Doel

- Degelijke verantwoording van de MRA-activiteiten en transparantie.
- Zorgen voor heldere en overzichtelijke verantwoording van de activiteiten van de MRA aan gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van de Vervoerregio Amsterdam.
- Zorgen dat de verantwoording tijdig plaatsvindt en dat informatie online goed vindbaar is.

Strategie

- Sterke sturing op resultaten, en verbetering van de communicatie over behaalde resultaten.
- Verbeteren van de monitoring.
- Verder ontwikkelen van de MRA als netwerkorganisatie door overzichtelijke communicatie over activiteiten, contactpersonen per onderwerp, netwerkactiviteiten als congressen en/of thematische bijeenkomsten.

Middelen en dekking

- Voor de verantwoording an sich zijn geen middelen nodig. De activiteiten die nodig zijn in het kader van communicatie en vormgeving en dergelijke worden bekostigd vanuit het communicatiebudget van het MRA Bureau.

Lobbystrategie

- N.v.t.

Impact coronacrisis

Vanaf maart 2020 is de MRA net als de rest van Nederland/de wereld in de greep van het corona virus en de maatregelen die daartegen worden genomen. Grote (netwerk) evenementen zijn geannuleerd.

Het versterken van de inhoudelijke samenwerking (intern en extern) kan doorgang vinden, hoewel we daar soms nieuwe (digitale) vormen voor moeten vinden.

Uitwerking toekomstbestendig

PM.

Uitwerking evenwichtig

PM.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

bestuurlijk trekker: Jeroen Olthof en Thijs Kroese
Ambtelijke opdrachtgever: directeur MRA Bureau
Ambtelijke trekker: Remco Rienties en Arjen Overbeek

Alle bestuurlijk trekkers (elke uitvoeringslijn heeft er twee).
MRA Agendacommissie als voorportaal van het MRA Regiegroep, die alle verantwoordingsdocumenten vaststelt.
Ondersteuning door alle MRA-ambtenaren; in het bijzonder de leden het Kernoverleg van het MRA Bureau.

Elke uitvoeringslijn heeft twee bestuurlijke trekkers. Zij zijn verantwoordelijk voor de voortgang en voor het inbrengen van bespreekpunten vanuit de uitvoeringslijn op de bestuurlijke tafel. Daarnaast kent elke uitvoeringslijn een ambtelijk team dat verantwoordelijk is voor de in het jaarplan vastgestelde producten, de ambtelijke betrokkenheid vanuit de deelregio's, de verbinding met niet-MRA-partners, de samenhang met andere uitvoeringslijnen, het opstellen van jaarlijkse werkplannen en de verantwoording over de activiteiten binnen de uitvoeringslijn.

Samenwerking externe partners

- n.v.t.

Kennisopbouw en -uitwisseling

- De verschillende georganiseerde bijeenkomsten (congres, conferenties, etc.) dragen bij en bieden mogelijkheden van verantwoording.

Meerjarenplanning

- Er is een jaarplanning voor de P&C-documenten en MRA Congres, gebaseerd op het MRA convenant.
- Daarnaast wordt een jaar van te voren een planning opgesteld en via de website gedeeld van de gehele planning van bijeenkomsten en momenten van aanbidding van P&C-documenten.
- Doorkijk naar belangrijke acties die in de volgende jaren moeten plaatsvinden voor deze uitvoeringslijn

Integraliteit

De verantwoording is mede gericht op vergroten van het draagvlak en betrokkenheid bij alle MRA-deelnemers (collegeleden, raads- en Staten-leden) voor de MRA-samenwerking.

Daarmee is 'verantwoording' in grote mate verbonden met de andere uitvoeringslijnen binnen de bestuurlijke opdracht 0, en is ondersteunend aan de bestuurlijke opdrachten 1, 2 en 3.

Uitvoeringslijn 0.5: Verantwoording

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Goede gesprek tussen colleges en raden en Staten (raad- en Statenvergaderingen).	bestuurders	MRA Convenant	ca 11x/jaar	
2. Goede gesprek tussen colleges in de deelregio's initiëren (deelregionale collegebijeenkomsten).	bestuurders	ondersteunend aan het gesprek in de raden en Staten	ca 4x/jaar	
3. Goede gesprek tussen colleges en raden en Staten in deelregio's initiëren (deelregionale bijeenkomsten).	bestuurders	ondersteunend aan het gesprek in de raden en Staten	ca 4x/jaar	
4. Goede gesprek tussen college en raden en Staten op MRA-niveau (congressen en conferenties).		ondersteunend aan het gesprek in de raden en Staten	ca 1x/jaar	
5. Financieel en inhoudelijk jaarverslag aanbieden aan colleges, raden en Staten.	agendacommissie	MRA Convenant		
6. Lange termijn agenda met onderwerpen en maanden van behandeling vaststellen en publiceren.	bestuurders			
7. Plaatsing op MRA-website van alle agenda's van BO platforms, PHO's, Agendacie en Regiegroep.	secretarissen	MRA Convenant		
8. Plaatsing op MRA-website van alle verslagen van BO platforms, PHO's, Agendacie en Regiegroep.	secretarissen	MRA Convenant		
9. Opstellen van de werkplannen en begrotingen en jaarverslagen van de BO Platforms (met zichtbaar die van de PHO's) en MRA Bureau.				
10. Alle uitvoeringslijnen hebben een eigen begroting/werkplan-onderdeel, dat jaarlijks wordt geëvalueerd in de BO Platforms of PHO's.	bestuurders			

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Uitvoeringslijn 0.5: Verantwoording

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Goede gesprek n.a.v. Globale MRA Werkplan in raden Staten				
2. Goede gesprek n.a.v. Globale MRA Begroting in raden en Staten				
3. Goede gesprek n.a.v. Jaarverslag (inhoudelijk en financieel) in raden en Staten				
4. Goede gesprek n.a.v. Concept-MRA Werkplan in raden en Staten				
5. Goede gesprek n.a.v. Concept-MRA Begroting in raden en Staten				
6. MRA Raadtafel bespreekt de proceskant van de voor hen relevante dossiers van de MRA-samenwerking				
7. Maandelijks Bericht aan raden en Staten				
8. Actuele MRA-website met nieuws en ontwikkelingen				
9. Jaarschema van alle MRA-activiteiten (publicatie op website)				
10. P&C-planning een jaar van te voren bekend (publicatie op de website)				

Uitvoeringslijn 1.1: Regionale Economische Strategie

Ambities

De uitwerking van deze uitvoeringslijn start pas in 2021. Eventuele uitvoering en benodigde acties volgen daarna pas.

Uitvoeringslijn 1.2: Werklocaties

Ambities

- Een optimale balans in vraag en aanbod werklocaties op schaal van de MRA en in de deelregio's.
- Het bevorderen en faciliteren van ruimtelijke spreiding van de economisch dynamiek ("schaalsprong").
- De verdere ontwikkeling van toekomstbestendige werklocaties.

Strategie

Uitgangspunt zijn de bestuurlijke afspraken, zoals vastgelegd in de Uitvoeringsstrategie Plabeka en vastgesteld juni 2019.

Ten opzichte van eerdere Plabeka-afspraken, ligt nu meer dan ooit het accent op de kwaliteit van werklocaties en minder op de kwantiteit. Dat betekent ook dat binnen de gemaakte afspraken via heldere procedures nieuwe initiatieven op regionale schaal afgewogen kunnen worden.

Operationele doelen

- Monitoring afspraken Uitvoeringsstrategie Plabeka 3.0.
- Uitvoering werkplan Project Bureau Herstructurering (PHB) – incl energietransitie op bedrijventerreinen.
- Doorontwikkeling Ambitiekaarten naar economisch ontwikkel-perspectief en integratie hiervan in Verstedelijkingsstrategie.
- Uitvoering geven aan regionale datacenter-strategie.

Lobbystrategie

Lobby richt zich primair op onderdeel datacenter strategie.

Uitwerking toekomstbestendig

Plabeka heeft in de afgelopen ruim 10 jaar eerst bijgedragen aan de grote overmaat aan (plannen) voor werklocaties. In de afgelopen jaren is er daardoor meer balans in vraag-aanbod werklocaties gekomen, waarbij opgemerkt moet worden dat op sommige plekken in de MRA er al weer tekorten dreigden in mn de kantorenmarkt. Via nieuwe regionale afspraken is daarop gereageerd. Plabeka is daarmee steeds meer een instrument voor de regionale overheden geworden om met elkaar in goed overleg te zijn – en afstemming te realiseren – over de grote ruimtelijk-economische vraagstukken.

Impact coronacrisis

Wat de impact op de vraag naar werklocaties zal zijn, is nog onduidelijk. Omdat voor verschillende deelregio's en marktsegmenten voor de crisis tekorten dreigden, is er nu een eerste voorlopige inschatting dat deze tekorten zich met een vertraging van enkele jaren alsnog gaan voordoen. Dat geeft dus nu de tijd om de nodige maatregelen te nemen. Tegelijkertijd is nog volledig onduidelijk hoe de behoefte-patronen zich gaan ontwikkelen (meer kantoorruimte agv 1,5m samenleving, of juist minder agv veel meer thuiswerken??; wat zijn de ruimtelijke effecten op een economie die minder afhankelijk wil zijn van mondiale goederen- en productieketens?? Etc. etc.) Dankzij de jaarlijkse monitor is de regio in staat om deze ontwikkelingen redelijk nauwkeurig te volgen.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

Programmteam Plabeka, waarin de MRA-gemeenten en provincies vertegenwoordigd zijn.

Samenwerking externe partners

- De diverse ondernemersverenigingen op bedrijventerreinen
- ORAM
- Ontwikkelbedrijf Noord Holland Noord
- Alliander, Tennet (mbt datacenters)
- SADC (uitvoerder PHB)
- Dutch Data Center association

Kennisopbouw en -uitwisseling

- Jaarlijkse Plabeka monitor
- Kennisbijeenkomsten PHB

Meerjarenplanning

- Adaptief blijven programmeren van werklocaties.
- Functiemenging wonen-werken optimaliseren.
- Schaalsprong verder realiseren: een betere regionale spreiding economische dynamiek.
- Werkmilieus van de toekomst faciliteren.

Integraliteit

Via Plabeka en zijn producten wordt de ruimtelijk-economische ontwikkelingen geformuleerd en zijn daarmee de basis voor de goede afstemming tussen wonen, werken, mobiliteit en landschap. Dit vindt zijn weerslag in de Omgevingsvisies en de Verstedelijkingsstrategie.

Met name binnen de onderwerpen 'herstructurering bedrijventerreinen' en de datacenters is een goede afstemming met de regionale energie-strategie noodzakelijk.

Uitwerking evenwichtig

Belangrijke doelstelling van Plabeka is een evenwichtige spreiding van de economische dynamiek over de gehele MRA. Met name door de grote woningbouwopgaven in stedelijke gebied, zullen traditionele werkgebieden daar (deels) verdwijnen, waardoor de bedrijvigheid zich elders gaat vestigen. Dit biedt kansen voor een betere spreiding. Daarnaast zal er op het niveau van de locaties meer menging van functies gaan ontstaan, waarbij wonen, werken en leren/onderzoeken fysiek dichter bij elkaar komt.

Uitvoeringslijn 1.2: Werklocaties

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Jaarlijkse monitor	Provincie NH namens PT Plabeka	De monitoring is continue in ontwikkeling, waarbij het niet alleen steeds meer gedetailleerde informatie oplevert – maar tegelijkertijd via een dashboard ook steeds toegankelijker wordt		
2. Ontwikkeling nieuwe werklocaties regionaal afstemmen (binnen kaders Plabeka-afspraken)	PT Plabeka, BO Economie	Via de zgn 'hard-zacht' procedure melden gemeenten hun initiatieven mbt bedrijventerreinen en grootschalige kantoorontwikkeling. Indien ze direct passen binnen Uitvoeringsstrategie worden ze door ambtelijke werkgroep beoordeeld. Bij afwijkingen vindt de afstemming in het BO Economie plaats.		
3. PHB heeft voor de komende vier jaar de volgende doelstellingen: - Op 30 terreinen is herstructurering opgestart. - Op 10 terreinen is georganiseerd beheer gerealiseerd. - Zijn er op 10 terreinen duurzaamheidsinitiatieven in uitvoering genomen. - Zijn er jaarlijks 3 kennisbijeenkomsten.	In opdracht van de MRA voert SADC het PHB uit.			
Voor alle deelregio's zijn zgn 'ambitiekaarten opgesteld'. Deze brengen in beeld welke belangrijke economische sectoren er per deelregio zijn, welke ruimtelijk-economische ontwikkelingen zich binnen deze sectoren (gaan) voordoen, welke ambities er zijn mbt nieuwe economische activiteiten, etc. etc. Deze Ambitiekaarten worden nu vertaald naar regionaal-economische Ontwikkelingsperspectieven: welke acties zijn nodig om de ambities te realiseren, welke kansen liggen er hierbij voor een schaa sprong van gebieden met toenemende ruimtedruk naar regio's met meer ruimte.				

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. monitor				
2. ontwikkelperspectieven				
3. Regionale datacenter strategie				
4. Herstructurering bedrijventerreinen				

Uitvoeringslijn 1.3: Human Capital

Ambities

- 1) De arbeidsmarkt in de MRA is in hoge mate adaptief en in balans, wat betekent dat er evenwicht is in de vraag en het aanbod en waar nodig instrumenten zijn om vraag en aanbod in balans te brengen.
- 2) De MRA draagt bij aan een klimaat voor een Leven Lang Ontwikkelen voor iedereen. Daarin spelen een skills gerichte arbeidsmarkt en een flexibel en wendbaar beroepsonderwijs een belangrijke rol.
- 3) Voor die vakgebieden die sterk aan verandering onderhevig zijn, draagt de MRA bij aan de ontwikkeling van T-shaped professional.

Strategie

- Verduurzamen en bevorderen van kennisontwikkeling rondom de bestaande onderwijsinfrastructuur met PPS'en ten behoeve van een krachtig en goed gespreide onderwijsinfrastructuur met actueel curriculum.
- Verduurzamen House of Skills, als groeiend antwoord op de 500.000 banen op middelbaar beroepsniveau die de komende 20 jaar door technologisering zullen verdwijnen of veranderen
- Stimuleren van het programma TechConnect van de Amsterdam Economic Board met de ambitie om 50.000 banen in het MKB te ondersteunen in hun digitale transitie.
- HCA Klimaatagenda Onder de HCA Klimaatagenda worden projecten geïdentificeerd & geïnitieerd voor in de loop van 21.

Operationele doelen

- Meer instroom in tekortberoepen op de arbeidsmarkt.
- Opleidingen sluiten meer aan bij de vraag van het bedrijfsleven.
- Werknemers beschikken over actuele vakkennis en 21st century skills.
- Meer mensen bewegen van krimp naar groeisectoren (intersectorale mobiliteit).
- Meer mensen willen & kunnen meedoen op de arbeidsmarkt.

Lobbystrategie

- Den Haag
- Europa
- Regionaal
- Provincies

Uitwerking toekomstbestendig

Voor de periode van deze strategische agenda staan er grote uitdagingen op het programma. Voor deze transitie zijn simpel gezegd handjes nodig. De werkgroep wil actief bijdragen door (1) initiatieven te ondersteunen die ontwikkeld worden in de HCA Klimaatagenda.

Tweede grote verandering is om de metropoolregio toekomstbestendig te maken is de transitie naar een skills georiënteerde arbeidsmarkt.

Impact coronacrisis

De Covid19 crisis heeft een significante impact op de onderwijs & arbeidsmarkt. Versnelling op diverse vlakken (sustainability & is zowel kansrijk(er) als noodzakelijk. Kern is echter dat de beleidsinitiatieven die voor 29 februari goed waren, dit nog steeds zijn (de Groot, MRA University). Dit betekent in concreto dat er van de bestaande, in de afgelopen jaren opgebouwde infrastructuur rondom PPS en, Techconnect & HoS goed gebruik gemaakt moet worden en waar nodig deze versterkt moet worden.

Momenteel wordt een inventarisatieronde gemaakt langs PPSen voor de impact van Corona en inschrijvingscijfers voor opleidingen. Daarnaast wordt ingezet op het inrichten van ecosystemen rondom digitalisering.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

- Werkgroep MRA Arbeidsmarkt/ onderwijs
- Platform Economie
- Provincies
- Gemeentes
- PPS House of Skills/ Techconnect
- Amsterdam Economic Board
- HCA Klimaatagenda

Samenwerking externe partners

- Landelijke overheid
- PPSen
- Bedrijfsleven
- Arbeidsmarktregio's
- VNO-NCW
- Vakbonden
- AWWN
- UWV
- WerkgeverServicePunt

Kennisopbouw en -uitwisseling

Kennisdeling op diverse manieren:

- (1) via HoS wordt een kenniscentrum opgericht waar informatie rondom de skills methodiek wordt bewaard en verspreid.
- (2) Via een platform wordt informatie gedeeld rondom talent ecosystems initiatieven.
- (3) Scale up van informatie rondom transferpunten zorg ,jongeren en regionaal werkgelegenheidscentrum.

Meerjarenplanning

- Continueren van efforts op het gebied van skills-ontwikkelingen & PPSen.
- Ontwikkelen van initiatieven die passen op de HCA klimaatagenda & de duurzame transitie ondersteunen.

Integraliteit

Arbeidsmarkt en Onderwijs zijn de handjes die progressie op andere uitvoeringslijnen mogelijk maken. In het bijzonder voor de bouwopgave, de energie transitie en de ontwikkeling van de regionale economische strategie.

Concreet gaat het project platform ecosystem mapping bijdragen aan de implementatie van de HCA klimaatagenda en om de arbeidstekorten in de tech sector tegen te gaan. Met dit initiatief wordt betere coördinatie & sturing mogelijk, alsmede sturing op KPI's.

Initiatieven zoals de transferpunten zorg en jongeren worden opgericht om volgens de skills opzet. Naast deze voorbeelden wordt ook het servicepunt techniek opgericht om de transitie van werk naar werk mogelijk te maken.

Door het project Primair onderwijs 5e dag wordt gestreefd naar een betere integratie van onderwijs en maatschappij, met als praktisch effect dat ook het lerarentekort op regionaal niveau aangepakt wordt.

Uitwerking evenwichtig

Voor een evenwichtige metropool is een arbeidsmarkt nodig die in balans is. Wanneer dit niet het geval is, en een vraag- of aanbod overschot is, wordt ongelijkheid in de hand gewerkt. Door binnen onderwijs en arbeidsmarkt te werken volgens skills wordt gewerkt naar een arbeidsmarkt die meer in balans is, en dus meer in evenwicht. Door, zoals aanbevolen in het rapport, de regionale vertaling te maken van de commissie Borstlap wordt ook bijgedragen naar een arbeidsmarkt die toekomstproof is.

Uitvoeringslijn 1.3: Human Capital

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Ecosysteem mapping initiatieven op het gebied van tech & sustainability	Projectgroep	Er wordt een inventarisatie gedaan en dat moet een prototype opleveren		
2. Ontwikkelen Transferpunt zorg	HoS	In oprichting		
3. Ontwikkelen Transferpunt jongeren	Kennemerland/	Wordt in een pilot opgezet, daarna mogelijkheden tot opschaling in de regio		
4. Verkenning/ontwikkelen Escaperoom Sustainability	HoS/MRA/	Richting Techniek inmiddels in gebruik. Digitaal/Sustainability in onderzoek/ontwikkeling		
5. Primair Onderwijs invulling techniek-dagen	Werkgroep	Platform in ontwikkeling: onderzoek naar opschaling in de regio.		
6. Ontwikkelen visie op goed werk(geverschap)	Board/MRA bureau//Gemeente Adam)	Regionale doorvertaling van commissie Borstlap		
7. Ontwikkelen Servicepunt Techniek: loket voor werk naar werk techniek	HoS/MRA/	In oprichting		
8. Inventariseren mogelijkheid verduurzaming PPSen	Provincie	Door Covid19 verminderde instroom & andere onzekerheden. Worden in kaart gebracht		
9. TechConnect	Werkgroep MRA/ gemeentes/	Subsidie gehonoreerd nav aanvraag		

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Uitkomst inventarisatie platform Ecosystem Mapping Talent-Tech & Sustainability (prototype)				
2. Van werk-naar werk, zij-instroom, omscholingstrajecten voor verschillende doelgroepen				
3. HCA Klimaatopgave en uitvoeringsagenda				
4. Informatiebijeenkomsten voor leerlingen in het po en vo over techniek(opleidingen) en vergroten instroom in techniekopleidingen.				
5. Crisismaatregelen gericht op o.a. werkgelegenheid en scholing				
6. Realiseren Escaperoom Duurzaamheid en/of zorg (Digitaal)				
7. Visie op goed werkgeverschap				
8. Concrete activiteiten en projecten op basis advies commissie Borstlap				

Uitvoeringslijn 1.4: Circulaire economie

Ambities	Betrokken MRA-deelnemers en rollen
<ul style="list-style-type: none"> 100% circulaire economie in 2050	<ul style="list-style-type: none"> Ambtelijke werkgroep duurzaamheid Portefeuillehoudersoverleg Duurzaamheid Platform Economie Project Bureau Herstructurering (PHB)
Strategie	Samenwerking externe partners
<ul style="list-style-type: none"> Aanpak van materiaal en grondstofstromen Circulaire inkoop en innovatieve aanbesteding Circulaire gebiedsontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> Rijksoverheid Bedrijfsleven Amsterdam economic board
Operationele doelen	Kennisopbouw en -uitwisseling
	<ul style="list-style-type: none"> Website Kennisbijeenkomsten Congressen
Lobbystrategie	Meerjarenplanning
Opstellen van een lobbyagenda samen met de Amsterdam Economic Board, gemeente Amsterdam, VNG, IPO en andere partijen rond gewenste wet- en regelgeving, om circulaire economie te versnellen. Profileren van MRA als koploper op het gebied van circulaire inkoop en textiel, landelijk en internationaal.	<ul style="list-style-type: none"> Toegroeien naar 100% circulair inkopen Verbreiding op termijn naar nieuwe materiaalstromen
Uitwerking toekomstbestendig	Integraliteit
PM	<ul style="list-style-type: none"> Alle inhoudelijke strategieën vormen onderdeel van uitvoeringslijn 1.4 Human Capital Agenda vormt een bouwsteen voor uitvoeringslijn 1.3 Circulaire gebiedsontwikkeling levert bouwstenen en draagt bij aan de uitvoeringslijnen 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 en 3.3.
Impact coronacrisis	Uitwerking evenwichtig
Programma zal binnenkort aangescherpt worden nav Coronacrisis, met als doel om structurele bijdrage te leveren aan economisch herstel en realisatie nieuwe werkgelegenheid. Dit alles in kader beoogde Greendeal die de komende maanden opgesteld zal worden.	PM

Uitvoeringslijn 1.4: Circulaire economie

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Expertpool circulair inkopen ondersteunt gemeenten	expertpool			
2. Roadmap circulair inkopen als handleiding (aankoopcriteria etc)				
3. Proefproject Cirkelstad tbv leren en ontwikkelen kennis in de praktijk tbv circulair bouwen	cirkelstad			
4. Introductie materialenpaspoort tbv circulair bouwen	madaster			
5. Opstellen en uitvoeren Human Capital Agenda				
6. Samen met marktpartijen de ketens plastic, textiel en bouw implementeren,				
7. Met Project Bureau Herstructurering op 2 bedrijventerreinen circulaire ketens opzetten	phb			

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Mogelijk maken van ketenvorming op textiel.				
2. Verbeteren van de kwaliteit van ingezameld textiel.				
3. Vergroten van de transparantie van verwerkingswijze textiel.				
4. Versterken van de samenwerking met kennisinstellingen.				
5. Vergroten van de zichtbaarheid van de MRA voor bedrijven als inspirerende, circulaire hub voor mode en textiel.				
6. Een gezamenlijke aanbesteding door MRA-partijen om de recyclecapaciteit voor luiers te realiseren.				
7. Uitvoeren en evalueren van het project Mazzelkontjes.				
8. Ketenaanpak Plastic, incl. verwerking.				
9. Uitvoering geven aan circulair inkopen met gemeenten.				
10. Ten minste 25% van het volume van materiaalstromen plastic, textiel, luiers en biomassa wordt in 2025 hoogwaardiger verwerkt.				
11. MRA-gemeenten zoeken naar brede samenwerking op materialen aanpak voor alle huishoudelijke afval stromen.				
12. MRA-gemeenten komen tot gezamenlijke afstemming over nieuwe contracten op genoemde stromen na afloop van huidige contracten.				
13. MRA is koploper op het gebied van circulair textiel en draagt op EU niveau bij aan minder textielafval en meer upcycling.				
14. Waar wet- en regelgeving belemmerend werkt of verbeterd kan worden, wordt deze door lobby opgelost.				

Uitvoeringslijn 1.5: Energie- en data-infrastructuur

Ambities

- Rijk en regio nemen de hoofdstructuur van de energie volwaardig mee in de afweging bij de verstedelijking van de MRA en koppelen deze aan de locaties voor opwek van hernieuwbare energie (RES) en verdere verstedelijking van de MRA in de periode 2020-2050.
- Rijk, Regio en netbeheerders komen tot gezamenlijke koers om positie van Nederland als internationale hub voor datacenters veilig te stellen en daarmee met kracht te kunnen blijven werken aan verdere digitalisering van de Nederlandse economie.

Strategie

- Rijk en regio spreken af om te komen tot een selectie van prioritaire no regret maatregelen gericht op het oplossen van huidige capaciteitsproblemen in de energienetwerken in de periode 2020-2025 en 2025-2030, in relatie tot de in die periode voorgestelde verstedelijkingslocaties.
- Rijk en regio gaan gezamenlijk aan de slag met uitwerking van belangrijke afwegingen.
- Rijk, Regio en netbeheerders maken gezamenlijke afspraken over accommoderen van nieuwe datacenters en aanleg van 4e hyperconnectiviteitscluster in de MRA. MRA formuleert vestigingseisen voor nieuwe datacenters.

Operationele doelen

- MRA overheden hebben gezamenlijke afspraken over vestiging van en vestigingseisen voor nieuwe datacenters
- MRA overheden hebben gezamenlijke positie in de richting van de datacentersector en naar het rijk.

Lobbystrategie

Gegeven de cruciale rol van de MRA en m.n. het NZKG voor de Nederlandse economie vraagt het nadenken over de energieinfra in dat gebied nadrukkelijk om samenwerking tussen Rijk en regio.

Gegeven het nationale belang van de positie die de MRA heeft als internationale hub voor datacenters en gegeven het beroep dat datacenters in de MRA doen op schaarse ruimte en netcapaciteit, benadrukt de MRA het belang dat ook het rijk op dit dossier zijn verantwoordelijkheid neemt.

Uitwerking toekomstbestendig

Werken aan duurzaamheid is in beide dossiers een belangrijk leitmotiv.

Impact coronacrisis

Eenzijds kan de Coronacrisis er toe leiden dat de bereidheid of mogelijkheden van private investeerders om datacenters te bouwen in de MRA zal leiden. Anderzijds laat de Coronacrisis nadrukkelijk zien hoe belangrijk de digitalisering en daarmee datacenters zijn. Naar verwachting weegt het tweede punt, zwaarder dan het eerste.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

- MRA verstedelijkingsstrategie
- Platform Ruimte
- Platform Economie
- MRA werkgroep datacenters

Samenwerking externe partners

- Rijksoverheid
- Netbeheerders
- Datacentersector
- Grootverbruikers van energie
- Klanten van datacenters

Kennisopbouw en -uitwisseling

-

Meerjarenplanning

Gegeven de doorlooptijden van aanpassingen van de energie-infrastructuur en gegeven het enorme energieverbruik van datacenters is een meerjarenplanning zowel op het dossier energie-infra als het dossier data-infrastructuur cruciaal.

Integraliteit

Zowel het dossier energie-infra als het dossier data-infra raken aan belangrijke MRA-thema's als ruimtelijk beslag en inpassing, economische meerwaarde en duurzaamheid. Het is ook om die reden dat beide onderwerpen meegenomen worden in het traject van de Verstedelijkingsstrategie.

Uitwerking evenwichtig

PM

Uitvoeringslijn 1.5: Energie- en data-infrastructuur

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Overleg met Rijk over aanpak urgente capaciteitsproblemen in energienetwerken	Prov. NH, NZKG,	verstedelij- kings-strategie	doorlopend	
2. Monitoring van marktontwikkelingen m.b.t. datacenters in de MRA	Plabeka		doorlopend	
3. MRA afstemming m.b.t. vestigings-eisen voor nieuwe datacenters in de MRA	MRA datacenter werkgroep		Medio 2021	
4. Gesprekken met rijk en netbeheerders over aanleg van 4e hyperconnectiviteitscluster	Almere namens MRA			

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Rijk, Regio en netbeheerders komen tot gezamenlijke afspraak over aanleg 4e hyperconnectiviteitscluster				
2. Rijk, Regio en netbeheerders komen tot gezamenlijke afspraken m.b.t. vestiging van nieuwe datacenters				
3. Rijk en regio maken afspraken over aanpakken van urgente capaciteitsproblemen in de energienetwerken				

Uitvoeringslijn 2.1: Verstedelingsstrategie

Doelstellingen

De Verstedelingsstrategie geeft uitwerking aan de grote en complexe opgaven op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid, landschap, verduurzaming (energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie) en inclusiviteit en leefbaarheid. Uitgangspunt is dat hierin de nationale, regionale en lokale doelen en lopende trajecten samenkomen.

Strategie

De doelstelling is om rijk-regio-afspraken te maken voor gezamenlijke interventies om de gewenste verstedelingsontwikkeling gebiedsgericht en gefaseerd te realiseren met name voor de langere termijn (2030-2050), met voorsortering tot 2030.

Middelen en Dekking

Nog te verwachten

Beschrijving	
Projectteamkosten	€ 119.120,00 (Raming)
Onderzoek en advies	€ 10.000,00 (Raming)
Bijeenkomsten (Ruimtes, voorzieningen en begeleiding)	€ 5.000,00 (Raming)
Overige kosten	€ 2.500,00 (Raming)
Totaal	€ 136.620,00

Totaal budget

Totaal budget 2021	€ 124.000,00
Nog te verwachten	€ 136.620,00
Budget	-€ 12.620,00
Per kwartaal 2021	€ 34.155,00

Lobbystrategie

Onlangs zijn gesprekken gestart over de lobbystrategie van de verstedelingsstrategie.

Uitwerking toekomstbestendig

Deze strategie richt zich zowel op de middellange (tot 2030) als de lange termijn (2030-2050).

Impact coronacrisis

Er wordt in hoog tempo en met veel mensen rijk-regio aan de verstedelingsstrategie gewerkt. De uitbraak van het COVID19-virus en de gevolgen daarvan hebben effect op samenwerken en proces. Het ophalen en dubbelchecken van informatie is lastiger. Het betrekken van de achterbannen kost meer tijd en afstemmen met diverse partijen duurt langer. Doorlooptijden zijn nu langer doordat we niet meer fysiek bij elkaar kunnen komen. Het verwerven van draagvlak onder bestuurders komt ook onder druk te staan. Wat de impact precies zal zijn, kunnen we pas op de lange termijn bezien. Inhoudelijk wordt gewerkt aan het duiding geven van aspecten die mogelijk een relatie hebben op de langetermijnstrategie van de verstedelijking. Deze analyses worden zowel binnen de MRA als met de rijksoverheid afgestemd om tot gezamenlijke beelden te komen.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

Alle gemeenten en provincies in de deelregio's. Daarnaast ook met de vier waterschappen. Er wordt intensief samengewerkt met aantal programma's, waaronder SBaB.

Samenwerking externe partners

Rijksoverheid, met name ministeries van BZK, I&W en EZK/LNV. Aanpaand met Planbureau voor de Leefomgeving en marktpartijen op gebied van bouwen / wonen. Daarnaast ook met partners op de brede scope waarop de verstedelingsstrategie betrekking heeft.

Kennisopbouw en -uitwisseling

In de Verstedelingsstrategie komen veel lopende en op te starten projecten en programma's van diverse overheidslagen samen, die relateren aan de brede scope van de Verstedelingsstrategie. Daarmee ook relevante onderzoeksgegevens en aannames/ scenario's voor toekomstige ontwikkeling. Betreft ook kennisopbouw en innovatie op integraliteit.

Meerjarenplanning

De oorspronkelijke doelstelling was om de verstedelingsstrategie vast te stellen in het MIRT november 2020. Omdat vanwege de coronacrisis de draagvlaktoetsing in deelregionale raden- en statensessies niet door kon gaan, evenmin het MRA congres, wordt de planning bijgesteld en gaan delen van besluitvorming in 2021 plaatsvinden. Na november 2020 is daar meer zicht op.

Integraliteit

De toegevoegde waarde van de verstedelingsstrategie is naast overzicht en fasering vooral ook de integraliteit van veelal sectoraal ontwikkelde projecten, programma's, beleidsontwikkeling en uitvoering. Dit betreft: wonen, werken, bereikbaarheid, verduurzaming (energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie) en sociaal-economische leefbaarheid en voorzieningen. Ook zal er gekeken worden naar meer innovatieve werkwijzen en instrumenten.

Integraliteit heeft betrekking op een drietal gebieden: inhoudelijk, gebiedsgericht (integrale ontwikkelingen), beleidsmatig, instrumenteel (regelgeving) en in de uitvoering (afstemming van Omgevingsagenda's en andere uitvoeringsprogramma's).

Uitwerking evenwichtig

Bij de verstedelingsstrategie gaat het met name bij het verstedelingsconcept en de fasering van de integraal te ontwikkelen gebieden, om door te ontwikkelen richting een evenwichtige metropoolregio. Vanuit het polycentrische uitgangspunt gaat het om spreiding over de deelregio's (en in de tijd) van zowel fysieke als sociaal-economische kenmerken (leefbaarheid) In het afwegingskader staat intergraliteit centraal, waarbij ook de sociaal-economische effecten zullen worden meegewogen.

Uitvoeringslijn 2.1: Verstedelijkingsstrategie

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Afronden investeringsstrategie			Q1 2021	
2. Vaststellen investeringsstrategie			Q1 2021	

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
De Verstedelijkingsstrategie bestaat uit drie onderdelen:				
- Het verstedelijkingsconcept				'20
- De fasering van de integraal te ontwikkelen gebieden	'21			
- Een investeringsstrategie	'21			
Doorwerking in Omgevingsagenda's en > uitvoeringsprogramma's		'21		

Uitvoeringslijn 2.2: Wonen

Doel

Voor een economisch en sociaal sterke Metropoolregio zijn zowel voor de korte als voor de (middel)lange termijn voldoende woningen nodig van goede kwaliteit, evenwichtig verspreid over de regio, in leefbare steden en kernen: toekomstbestendig, duurzaam, bereikbaar en betaalbaar.

Strategie

1. Realiseren en behouden van divers en betaalbaar woningaanbod (nieuwbouw én bestaande voorraad), met evenwichtige spreiding binnen MRA en behoud leefbare, aantrekkelijke steden/kernen.
2. Aanjagen woningproductie (min. 15.000 woningen per jaar) en gebiedsontwikkeling (realiseren gemengde, levendige stadsharten goede bereikbaarheid) korte termijn.
3. Afstemming woningbouwopgave (middellange en lange termijn) op andere (ruimtelijke) opgaven, o.a. via Verstedelijkingsstrategie en Programma Klimaatadaptatie.

NB. Bij de woningbouwproductie ligt de focus van het programma op de versnellingslocaties en de 9 MRA-sleutelgebieden.

Middelen en Dekking

- MRA Programmabudget 2020: € 465.000
- Budget flexibele schil (Financiering door Provincie NH + bijdrage door Provincie FL en Min. BZK)
- Personele inzet vanuit gem. Amsterdam, Provincie NH en andere MRA-partners.

Lobbystrategie

Samenhang woningbouw en maatregelen bestaande voorraad:

Inzet op woningproductie, maar kan niet zonder:

- 1) Maatregelen borgen betaalbaarheid bestaande voorraad
- 2) Voldoende investeringscapaciteit corporaties
- 3) Goede bereikbaarheid

O.a. via Woondeal en Bouwimpuls BZK, maar op onderdelen ook via andere samenwerkingstrajecten (vb. Programma Samen Bouwen Aan Bereikbaarheid en Verstedelijkingsstrategie)

Extra inzet gericht op verkiezingsprogramma's (17 mrt 2021 TK.) en op rijksprogramma Stedelijke vernieuwing.

Uitwerking toekomstbestendig

Werken aan woningaanbod (nieuwbouw en bestaand) dat aansluit in omvang en kwaliteiten op de behoefte van mensen nu en in de toekomst. Betekent ook gezamenlijk met programma Energietransitie en klimaatadaptatie werken aan energieneutrale en circulaire woningen en verduurzaming van bestaande woningen.

Impact coronacrisis

De maatregelen die de verspreiding van het coronavirus tegen moeten gaan hebben economische impact. De omvang van die impact moet nog blijken. De behoefte aan woningen wordt echter niet structureel verminderd. Wel zal de omzetting van die behoefte in vraag gedurende een zekere periode beperkt kunnen zijn. Het versnellen van woningbouw zal in 2021 daarom vooral gericht zijn op het op gang houden van productie: zoeken waar de kansen liggen en die met behoud van kwaliteit samen met betrokken partijen proberen te verzilveren. De middellange en lange termijn doelstellingen en strategie op gebied van wonen en bouwen blijven ongewijzigd.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

Programma Wonen als geheel: Alle deelregio's betrokken via vertegenwoordigers, ambtelijk (AO Bouwen en Wonen) en bestuurlijk (PHO Bouwen en Wonen).

Voor aantal thema's zijn er bestuurlijk en ambtelijk trekkers. Intensievere betrokkenheid grotere gemeenten bij met name de bouwproductie, o.a. via Bouwimpuls en Sleutelgebieden, gecoördineerd door kernteam versnelling.

Personele inzet uitvoering programma met name vanuit gemeente Amsterdam en provincie NH.

Samenwerking externe partners

Samenwerking met:

- Het Rijk (via de Woondeal en Bouwimpuls BZK).
- Woningcorporaties (via Stuurgroep Regionale agenda en op ambtelijk niveau via de AFWC/PWNR).
- Marktpartijen: beleggers, ontwikkelaars (nu nog incidenteel, maar wordt structureel).

Kennisopbouw en -uitwisseling

- Gezamenlijk inzicht, analyse en kennisdeling is de basis voor de regionale samenwerking Wonen, o.a. via de monitor plancapaciteit en het 2-jaarlijkse onderzoek WIMRA. Deze kennis is digitaal te raadplegen.
- Ondersteuning platforms Nul20 en Bouw Woon Leef.
- Organiseren kennissessies met partners binnen de MRA, plus externen.

Meerjarenplanning

Programma Wonen is een meerjarig programma, waarbij de meeste acties doorlopen.

Integraliteit

Het programma Wonen heeft raakvlakken met vrijwel alle MRA opgaven. Het programma werkt in het bijzonder samen met:

- Regionale economische strategie (opdracht 1)
- Verstedelijkingsstrategie Rijk-MRA (opdracht 2, uitvoeringslijn 1).
- Programma Samen Bouwen Aan Bereikbaarheid (opdracht 3)
- Programma's Klimaatadaptatie en Energietransitie (opdracht 2, uitvoeringslijn 4).

Uitwerking evenwichtig

Door inzicht in woningmarkt, gesprek voeren en afspraken maken over evenwichtigere verdeling van de opgaven betaalbaar aanbod (sociale huur, middeldure huur, goedkope koop).

Samenwerking met het Rijk om, met behulp van pilots (in Amsterdam Zaanstad en Lelystad), toe te werken naar een nieuw rijksprogramma voor stedelijke vernieuwing.

Uitvoeringslijn 2.2: Wonen

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
Nieuwbouwproductie				
1a. Inzet op woningproductie versnelingslocaties (projectenlijst versneling) en oplossen knelpunten met gemeenten	kernteam versneling			
1b. Organiseren en faciliteren inzet flexibele schil	kernteam versneling			
2a. Uitvoering Sleutelgebieden via project bereikbare steden	Programma's wonen en SBAB			
2b. Uitvoering Sleutelgebieden via programma Klimaatadaptatie	Programma's Wonen en Klimaat			
3. Coördinatie voor MRA van Woningbouwimpuls	kernteam versneling			
4. Uitvoering afspraken Woondeal flexwonen	Woondeal werkgroep flex			
Betaalbaar en Toekomstbestendig				
5. Uitvoering Afspraken Woondeal betaalbaarheid	Woondeal werkgroep betaalbaar + Rijk			
6. Uitvoering Afspraken Woondeal investeringscapaciteit	Woondeal werkgroep investeringscap + Rijk			
7a. Afstemming en overleg binnen MRA over gedeelde opgaven				
7b. Structureel overleg met corporaties en marktpartijen over opgaven woningmarkt	Programmteam wonen			
8. Samenwerking in Regionaal Programma Cirkelstad	Programmteam wonen			
Inzicht, analyse en kennisdeling				
9a. Monitoring plancapaciteit	Programmteam wonen			
9b. Uitvoering WiMRA 2021 en overig woningmarktonderzoek	+ provincie NH			
10. Kennisuitwisseling (oa financiële en redactionele bijdrage aan Bouw Woon Leef, Nul 20 en organiseren werksessies/ kennisbijeenkomsten over actuele onderwerpen)	WiMRA begeleidingsgroep			
11. Actueel houden informatie en onderzoeken op MRA-website en instrumentenkoffer betaalbaarheid	MRA			

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Uitvoeringslijn 2.2: Wonen

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
Nieuwbouwproductie				
1. Productie van minimaal 15.000 woningen per jaar, waarvan ca. 5.000 sociale huur				
2. Goede samenwerking en afspraken over gebiedsontwikkeling in de sleutelgebieden (wonen, economie, klimaat, circulair, mobiliteit, etc)				
3. Volgende tranche(s) Bouwimpuls BZK aangevraagd en toegekend gekregen				
4. Realisatie van substantieel deel flexwoningen (3.000 is afspraak woondeal)				
Betaalbaar en toekomstbestendig				
5. Instrumentarium van het Rijk om te sturen op betaalbaarheid bestaande voorraad				
6. Verbetering van de investeringscapaciteit van corporaties in de MRA, door maatregelen van het Rijk				
7. Afspraken over de opgaven sociale huur, middeldure huur, betaalbare koop en huisvesting doel- groepen (zoals studenten, internationals, arbeidsmigranten)				
8. Meer aandacht en inzet voor energieneutraal, klimaatadaptatief en circulair in nieuwbouw en ontwikkelingsgebieden en bestaande voorraad en wijken				
Inzicht, analyse en kennisdeling				
9. Inzicht en analyse situatie en ontwikkeling woningmarkt, woningbehoefte, plan-capaciteit en productie				
10. Kennisdeling en goede ontsluiting actuele woningmarktonderwerpen en goede benutting van elkaars kennis en ervaring over bouwen, wonen, behoud betaalbare voorraad, leefbaarheid en toekomstbestendigheid				

Uitvoeringslijn 2.3: Metropolaan Landschap

Doel

De versterking van de landschappelijke kwaliteit, de biodiversiteit, het remmen van bodemdaling en het vergroten van recreatiemogelijkheden.

Strategie

1. Het benoemen en ontsluiten van landschappelijke waarden.
2. Het maken van afspraken over de te nemen investeringsmaatregelen.
3. Het maken van afspraken over de rol van de MRA en de benodigde middelen (kennis, capaciteit en geld).

Middelen en Dekking

- Vanuit MRA Begroting: € 230.000
- Capaciteit: ca 1,5 fte op MRA Niveau. Capaciteit is knelpunt.

Lobbystrategie

PM Uit te werken. Relatie met MIRT / BO Leefomgeving, Natuur/ Vitaal Platteland, dossiers woningbouw en energie, acties klimaatakkoord.

Uitwerking toekomstbestendig

Zonder versterking van landschap, biodiversiteit en meer ruimte voor recreatie neemt de kwaliteit van de leefomgeving en het vestigingsklimaat sterk achteruit.

Impact coronacrisis

PM. Mogelijk tijdelijk minder ruimtedruk door economische stagnatie. Intensiever gebruik van groengebieden en tegelijk veel minder geld voor beheer door wegvallen van evenementen.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

Noord-Holland is bestuurlijk trekker en lid van BO Ruimte. Deelregio's zijn vertegenwoordigd in het PHO Metropolaan Landschap.

Samenwerking externe partners

Contact met maatschappelijke organisaties (met name terreinbeherende organisaties, LTO) is ad-hoc en zou verder gestructureerd kunnen worden, ook bij het betrekken bij andere MRA-opgaven.

Kennisopbouw en -uitwisseling

Online viewer met veel informatie over landschappelijke, ecologische en recreatiewaarden. Ook ontsluiting naar kennis bij deelnemende partijen en een aantal onderzoeken.

Er is binnen de samenwerking nu geen prioriteit gegeven aan structurele monitoring en kennisuitwisseling en het opstellen van een strategische onderzoeksagenda.

Meerjarenplanning

- Uitwerken van een programmasystematiek met het agenderen en uitvoeren en monitoren van projecten op het niveau van MRA Landschap.
- Het uitwerken van de ondersteunende rol van de MRA. Denk vooral aan inzet van kennis, capaciteit en geld. Aandacht gaat vooral naar kansen van een kennishuis en het uitwerken van een aantal bovenlokale bekostigingssystematieken.

Integraliteit

- Integraliteit op MRA Niveau in de Verstedelijkingsstrategie. Landschap vormt hierin een belangrijke opgave. Het programma INTENS is een bouwsteen waarbij per deelregio integraal gekeken is naar de samenhang tussen landschapswaarden en ruimtelijke opgaven.
- Integraliteit door samenwerking met sectorale programma's en zo uitwerking te geven aan landschapsinclusiviteit.
- Integraliteit in gebiedsuitwerkingen.

Uitwerking evenwichtig

Gezocht wordt naar projecten die van waarde zijn voor verbetering van de leefomgeving op plekken waar dat het hardste nodig is. Meer natuur en recreatiemogelijkheden dragen direct bij aan meer welzijn, minder stress en curatieve zorgkosten en sociale stabiliteit.

Uitvoeringslijn 2.3: Metropolitaan Landschap

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Opstellen en laten vaststellen investeringsprogramma MRA Landschap	pm			
2. Uitwerken meerdere bovenlokale bekostigingsmodellen en organiseren politiek-bestuurlijk debat	pm			
3. Uitwerken rol en functie kennishuis voor landschap	pm			
4. Afspraken over intensievere samenwerking met partners	pm			
5. Voorstel rijksbetrokkenheid uitwerken en borgen landschap als stevig onderdeel Omgevingsagenda NW	pm			
6. Participatie in NBTC-themajaar 'Ode aan het Landschap'	pm			
7. Gezamenlijk met andere programma's onderzoekend uitwerking gegeven aan het principe landschapsinclusiviteit binnen de programma's wonen, energie, bereikbaarheid en klimaat.	pm			
8. In minimaal twee deelregio's bovenlokale samenwerkingsprocessen geïnitieerd (voorbeeld: Westeinderscheg). Prioriteit heeft NZKG.	pm			
9. Realisatie van 2 nieuwe buitenpoorten in de MRA	pm			

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Vaststellen investeringsprogramma MRA Landschap				
2. Debat over voorstel met meerdere bekostigingsmodellen				
3. Uitwerking rol en functie kennishuis voor landschap				
4. Afspraken over intensievere samenwerking met partners				
5. Landschap stevig onderdeel Omgevingsagenda NW				
6. Participatie in NBTC-themajaar 'Ode aan het Landschap'				
7. Uitwerking gegeven aan het principe landschapsinclusiviteit binnen de programma's wonen, energie, bereikbaarheid en klimaat.				
8. In minimaal twee deelregio's bovenlokale samenwerkingsprocessen geïnitieerd				
9. Twee nieuwe buitenpoorten geopend				

Uitvoeringslijn 2.4: Transitieopgaven leefomgeving – Energietransitie

Doel

Aanjagen van initiatieven van regionale overheden en marktpartijen die bijdragen aan de energietransitie en een klimaatneutrale MRA in 2050.

Integreren van energietransitie in andere uitvoeringslijnen van de MRA Agenda en formuleren van bijbehorende acties.

Strategie

Gegeven de beperkte rol van de MRA op dossier energietransitie moet de inzet vanuit de MRA aansluiten op en goed afgestemd zijn met, inzet vanuit andere publieke (en private) organisaties. Bij elke actie moet de vraag worden gesteld of deze met partners uit de MRA samen kan / moet worden opgepakt. Inzet vanuit MRA moet voedend zijn voor leidende trajecten.

Middelen en Dekking

Voor 2021 wordt uitgegaan van hetzelfde budget als beschikbaar is voor 2020 namelijk 230.000.

Daarnaast is budgettaire ruimte nodig voor programmamanager (1 fte) en programma-ondersteuning (0,5 fte), alsmede inzet vanuit regionale projectgroep.

Lobbystrategie

Geen eigenstandige lobby vanuit de MRA op dit dossier, maar input voor en ondersteuning van bredere lobbystrategie die vormt krijgt en wordt uitgevoerd in afstemming met andere relevante stakeholders en MRA-trajecten en uitvoeringslijnen. Centrale thema's: ruimtelijke keuzes, energie-infrastructuur, datacenters, Human Capital, wet- en regelgeving.

Uitwerking toekomstbestendig

Nog nader uit te werken

Impact coronacrisis

2020 is een bijzonder jaar in verband met de Coronacrisis en de maatregelen die rondom de crisis zijn ingevoerd. Zo goed als valt te bepalen, wat is de impact op de strategie, resultaten en acties van deze uitvoeringslijn voor 2021 en verder?

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

Bestuurlijk Trekkers:

- Cora Smelik (uitvoeringslijn circulaire economie, energietransitie en klimaatadaptatie)
- Jop Fackeldey (programma energietransitie)
- Edward Stigter (warmtekoudeprogramma)
- NTB (programma Smart Energy Systems)
- Jan Nico Appelman (Human Capital Agenda Klimaatopgave)
- Diverse ambtelijke projectgroepen

Samenwerking externe partners

Bij de uitvoering van deze uitvoeringslijn, zijn veel externe stakeholders betrokken. Daarbij gaat het bijv. om netbeheerders, omgevingsdiensten, energiemaatschappijen, brancheorganisaties, SER / sociale partners, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen. Deels krijgt de samenwerking met dergelijke organisaties vorm via de samenwerking met de Amsterdam Economic Board en het publiek-private netwerk van het Warmte Koude programma.

Kennisopbouw en -uitwisseling

De benodigde kennisopbouw op dit thema wordt waar mogelijk opgepakt met andere stakeholders en daarbij wordt maximaal aangesloten op wat op nationaal niveau wordt opgepakt en uitgewisseld. De opgebouwde kennis wordt ontsloten via de website MRA Duurzaam, nieuwsbrieven, bijeenkomsten / webinars. Het Warmte Koude programma fungeert als Expertisecentrum van de MRA over warmtetransitie en de ontwikkeling van warmtenetten. Het WK programma levert ook de RSW1.0 (2021).

Meerjarenplanning

Uitgangspunt bij de meerjarige inzet in dit programma zijn de afspraken die gemaakt zijn in het kader van het Klimaatakkoord en de regionale vertaling daarvan in bijv. de RES-sen. De inzet vanuit de MRA zal zich er daarbij mede op richten om – in lijn met de adviezen van de SER – het thema energietransitie zo goed mogelijk te koppelen aan en te integreren in de regionaal-economische agenda van de MRA.

Integraliteit

Energietransitie staat niet op zichzelf. Belangrijk om de inzet op het dossier energietransitie expliciet te verbinden aan die op de andere duurzaamheidsdossiers (circulaire economie, klimaatbestendig) en aan andere MRA-thema's en trajecten. De programmamanager op de duurzaamheidsthema's zullen in 2020 en 2021 bezien waar zij elkaar kunnen versterken en aanvullen en daarnaast met trekkers van andere uitvoeringslijnen bezien hoe de slag gemaakt kan worden van duurzame dingen doen naar duurzame dingen doen. De intentie is om dit tot uitdrukking te laten komen in de jaarplannen van de betreffende uitvoeringslijnen.

Uitwerking evenwichtig

Nog nader uit te werken

Uitvoeringslijn 2.4: Energietransitie

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
Programmamanagement				
1. Overzicht van de concrete activiteiten die worden uitgevoerd				
2. Criteria voor leidend principe toekomstbestendig metropool opstellen		Samenwerking met programma's circulaire economie en klimaatbestendig	Q4	
3. Samenwerking Deelactielijnen transitie opgaven leefomgeving (actielijn 2.4) vormgegeven		Samenwerking met programma's circulaire economie en klimaatbestendig	Q1	
4. Organisatie van 3e MRA Duurzaamheid Top		Samenwerking met programma's circulaire economie en klimaatbestendig	Q2	
Human Capital Agenda Klimaatopgave				
5. Organisatie stakeholdersbijeenkomst HCA K	Kernteam HCA K		Q1 en Q3	
6. Vaststelling vervolgacties HCA K (in samenspraak met andere landelijke en regionale stakeholders)	Kernteam HCA K		Q1	
Warmtekoudeprogramma				
7. Ondersteunen van RES-regio's bij voorbereiding en uitvoering van Regionale Structuur Warmte	Kernteam warmte		Q1	
8. Organisatie stakeholdersbijeenkomst	Kernteam warmte			
Smart Energy Systems				
9. Vaststelling uitvoeringsprogramma Smart Energy Systems	Kernteam SES		Q1	
10. Organisatie stakeholdersbijeenkomst	Kernteam SES		Q1	
Communicatie				
11. Kennis ontsloten via website MRA Duurzaam, nieuwsbrieven, bijeenkomsten en webinars			Doorlopend	

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Uitvoeringslijn 2.4: Energietransitie

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
Programmamanagement				
1. Criteria voor leidend principe toekomstbestendig metropool opstellen				
3. Samenwerking Deelactielijnen transitie opgaven leefomgeving (actielijn 2.4) vormgegeven				
4. Organisatie van 3e MRA Duurzaamheid Top				
Human Capital Agenda Klimaatopgave				
5. Organisatie stakeholdersbijeenkomst HCA K				
6. Vaststelling vervolgcacties HCA K (in samenspraak met andere landelijke en regionale stakeholders)				
Warmtehoudeprogramma				
7. Ondersteunen van RES-regio's bij voorbereiding en uitvoering van Regionale Structuur Warmte				
8. Organisatie stakeholdersbijeenkomst				
Smart Energy Systems				
9. Vaststelling uitvoeringsprogramma Smart Energy Systems				
10. Organisatie stakeholdersbijeenkomst				
Communicatie				
11. Kennis ontsloten via website MRA Duurzaam, nieuwsbrieven, bijeenkomsten en webinars				

Uitvoeringslijn 2.4: Transitieopgaven leefomgeving – Klimaatadaptatie

Doel

Een Klimaatbestendige MRA in 2050, bestand tegen de impact van extremer weer (droogte, hitte, hoosbuien) en toenemende overstromingsrisico vanuit de zee of de rivieren. Zodat optredende schade niet toeneemt, gezondheidsproblemen en slachtoffers worden voorkomen en de leefbaarheid verbeterd.

Strategie

De MRA laat lokaal wat lokaal moet en al gaande is. De meerwaarde van de MRA – als bestuurlijke overlegstructuur tussen inliggende gemeenten, provincies en waterschappen – ligt bij afstemming over uitgangspunten en afspraken op regionaal niveau gericht op ruimtelijke en economische ontwikkelingen, mn gericht op klimaatbestendige gebiedsontwikkeling en vitale en kwetsbare infrastructuur.

Middelen en Dekking

Vanuit platform ruimte wordt voor 2021 uitgegaan van dezelfde beschikbare middelen van 2020 namelijk € 170.000.

In kind capaciteit voor:

programmamanagement wordt beschikbaar gesteld door organisaties van de bestuurlijke trekkers (0,65 fte) en trekkers productgroepen (0,45 fte). Inzet deelnemers klankbordgroepen en productgroepen (circa 0,5 fte verdeeld over verschillende organisaties).

Lobbystrategie

BO ruimte 5 mrt 2020 heeft opdracht gegeven voor inzet

Lobby op de volgende aspecten:

- Voor vitaal en kwetsbare infrastructuur opstellen van een position paper voor lobby richting het Rijk in samenwerking met lobbyisten van het MRA bureau.
- Voor vitaal en kwetsbaar benutten aandeelhouderschap van MRA-partners bij netbeheerders en drinkwaterbedrijven.
- Acties nodig vanuit Toekomstbestendig waterbeheer onder aandacht brengen bij MRA-partners.

Uitwerking toekomstbestendig

Klimaatadaptatie is een van de drie thema's binnen het leidende principe toekomstbestendig.

De uitvoeringslijn 2.4 omvat de thema's energietransitie, circulaire economie en klimaatbestendig. De deellijn actiehouders zullen samen in 2020 en 2021 overleggen waar zij elkaar kunnen versterken en aanvullen. Gedacht wordt aan:

- Criteria voor het leidende principe toekomstbestendige metropool. Zodat de doorwerking in de andere uitvoeringslijnen eenduidig wordt geborgd.
- Inzichtelijk maken van hoe de betreffende uitvoeringslijn en de acties voor dit jaar samenhangen met andere uitvoeringslijnen en bijbehorende acties.

Impact coronacrisis

De coronacrisis lijkt een invloed te gaan hebben op de economie. Bij eventuele bezuinigingen moeten overheden er voor zorgen dat duurzaamheidsinvesteringen in een toekomstbestendige metropool overeind blijven. Het geeft ook kans om nu in deze bezinning toekomstbestendigheid goed aan te haken en om de ervaring van veerkrachtig worden voor crisissen te kunnen benutten voor de impacts van de klimaatcrisis.

Binnen het programma MRA Klimaatbestendig wordt een temporisering opgemerkt in de snelheid waarop overheden en partijen met elkaar kunnen schakelen. Wanneer mogelijke bezuinigingen worden doorgevoerd kan dit zijn weerslag krijgen op de capaciteit die beschikbaar is voor deelname aan het programma.

De mate van temporisering kan van invloed zijn op de oplevering van resultaten. Dit betekent dat deze achteruitschuiven in de tijd.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

Bestuurlijk Trekkers: Gemeente Haarlem / Waterschap Amstel Gooi en Vecht
Ambtelijke Programmamanagers: Gemeente Haarlem/Waterschap AGV
Klankbordgroep: vertegenwoordiging uit 7 deelregio's, 2 provincies, 4 waterschappen, 5 veiligheidsregio's) Productgroepen Nieuwbouw, Vitaal en Kwetsbaar en Resilience by Design.

Samenwerking externe partners

- 4 waterschappen
- 5 Veiligheidsregio's
- Omgevingsdienst NoordZeekanaal
- Rijkswaterstaat
- Vitale en Kwetsbare infrastructuur (energie, Telecom, drinkwaterbedrijven e.d.)
- Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)
- DPRA werkregio's
- Platform Samen Klimaatbestendig
- Kennisprogramma Zeespiegelstijging

Kennisopbouw en -uitwisseling

Benodigde kennisopbouw om klimaatadaptatie het nieuwe normaal te maken staat centraal aan alle acties. Waarbij aanwezige kennis binnen de regio en in Nederland wordt uitgewisseld en daarop wordt voortgebouwd. Opgebouwde kennis wordt ontsloten op MRA-website, klimaatatlas, en via webinars, nieuwsbrieven en bijeenkomsten.

Meerjarenplanning

De ontwikkelingen op het gebied van Klimaatbestendigheid zijn binnen Nederland en de wereld constant in ontwikkeling. De deelactielijn MRA Klimaatbestendig zal zich hierop aanpassen.

Dit is ook afhankelijk hoe de actielijn Toekomstbestendig zich ontwikkelt en worden opgepakt binnen de MRA Agenda 2.0

Integraliteit

Klimaatadaptatie staat nooit op zichzelf. Voor een internationaal concurrerende regio, met een aantrekkelijke leefomgeving waarin veilig gewoond, gewerkt en recreëerd kan worden, moeten werken, wonen en mobiliteit klimaatbestendig zijn. Daarom is samenwerking tussen alle uitvoeringslijnen cruciaal.

De uitvoeringslijn 2.4 omvat de thema's energietransitie, circulaire economie en klimaatbestendig. De deellijn actiehouders zullen samen in 2020 en 2021 overleggen waar zij elkaar kunnen versterken en aanvullen. Gedacht wordt aan:

- Criteria voor het leidende principe toekomstbestendige metropool. Zodat de doorwerking in de andere uitvoeringslijnen eenduidig wordt geborgd.
- Inzichtelijk maken van hoe de betreffende uitvoeringslijn en de acties voor dit jaar samenhangen met andere uitvoeringslijnen en bijbehorende acties.

Uitwerking evenwichtig

Om binnen de MRA overal even veilig te kunnen wonen, werken en recreëren is een klimaatbestendige inrichting noodzakelijk. Zodat der risico's van de impact van extreem weer (droogte, hitte, hoosbuien) en de impact van toegenomen kans op overstromingen (vanuit de zee en de rivieren) voor iedereen binnen de MRA evenredig verkleind worden. Niet alleen voor de bewoners en ondernemers die het kunnen betalen. Als de samenleving veerkrachtig is ingericht is een herstart na een crisis situatie (zoals een extreme weersituatie of overstroming) sneller.

Uitvoeringslijn 2.4 klimaatadaptatie

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
Programmamanagement (pm)				
PM				
1. Opstellen Strategie voor het benutten van de uitvoeringsgelden van bestuursakkoord klimaatadaptatie 2021-2023			Q2	
2. Criteria voor leidend principe toekomstbestendig metropool opstellen		Samenwerking met programma's Circulaire economie en energietransitie	Q4	
3. Samenwerking Deelactielijnen transitie opgaven leefomgeving (MRA Agenda 2.0 – actielijn 2.4) vormgeven		Samenwerking met programma's Circulaire economie en energietransitie	Q2	
Productgroep Klimaatbestendige nieuwbouw/gebiedsontwikkeling				
Productgroep KN				
4. Convenant Klimaatbestendige gebiedsontwikkeling opstellen		Samenwerking met programma Bouwen en Wonen.	Q3	
5. Ambities en uitgangspunten klimaatbestendig testen op alle MRA-sleutelgebieden		Samenwerking met programma Bouwen en Wonen.	Q1	
Productgroep Vitale en Kwetsbare infrastructuur				
Productgroep VK				
6. Bewustwording voor vitale en kwetsbare infrastructuur creëren			Doorlopend	
7. Betrekken netbeheerders en drinkwaterbedrijven			Doorlopend	
Productgroep Resilience by Design				
Productgroep RbD				
8. Vervolg onderzoek klimaatbestendige investeringen en betaalbaarheid uitvoeren		Samenwerking met programma Bouwen en Wonen.	Q3	
Communicatie/ Bewustwording/Lobby/ Samenwerking				
PM				
9. Kennis ontsluiten op MRA-website/ MRA-klimaatatlas nieuwsbrieven en webinars			Doorlopend	
10. Samenwerken met (landelijke) programma's en actielijnen		Verstedelijkingsstrategie, landschap, datacenters, bouwen en wonen, economie, mobiliteit, Kennisprogramma Zeespiegeling en Toekomstbestendig waterbeheer. DPRA werkregio's	Doorlopend	
11. Lobby, onder andere position paper richting Rijk rondom Vitaal en Kwetsbaar opstellen.	Productgroep VK/ PM	Samenwerking met lobbyisten MRA bureau	Doorlopend	

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Uitvoeringslijn 2.4 klimaatadaptatie

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
Programma management				
1. Strategie voor het benutten van de uitvoeringsgelden van bestuursakkoord klimaatadaptatie 2021-2023				
2. Criteria voor leidend principe toekomstbestendig metropool vast gesteld				
3. Samenwerking Deelactielijnen transitie opgaven leefomgeving (MRA Agenda 2.0 – actielijn 2.4) vormgegeven				
Klimaatbestendige nieuwbouw/gebiedsontwikkeling				
4. Convenant Klimaatbestendige gebiedsontwikkeling				
5. Ambities en uitgangspunten klimaatbestendig getest op alle MRA-sleutelgebieden				
Vitale en Kwetsbare infrastructuur				
6. Bewustwording voor vitale en kwetsbare infrastructuur				
7. Betrekken netbeheerders en drinkwaterbedrijven				
Resilience by Design				
8. Vervolg onderzoek klimaatbestendige investeringen en betaalbaarheid				
Communicatie/ Bewustwording				
9. Kennis ontsloten op MRA-website / MRA-klimaatatlas nieuwsbrieven en webinars				

Uitvoeringslijn 2.5: Kunst, Cultuur & Erfgoed

Ambities

De hoofddoelstellingen van het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed zijn:

- Het bevorderen van de cultuur participatie in de gehele MRA
- Het faciliteren van toekomstbestendige cultuur en erfgoed-instellingen in de gehele MRA.

Strategie

Erfgoed: we bevorderen duurzaam behoud en het toekomstbestendig maken van het materiele en immateriële erfgoed in de MRA.

Ruimte: we benutten de ruimte in de MRA optimaal voor kunst, cultuur, erfgoed en creatieve industrie.

Samenwerking: we bevorderen en faciliteren kennis, uitwisseling en samenwerking op het gebied van kunst, cultuur en erfgoed in de MRA.

Toegankelijkheid: we maken kunst, cultuur en erfgoed in de MRA zo toegankelijk mogelijk voor inwoners en bezoekers.

Cultuur aan de basis: alle kinderen en talenten in de MRA moeten de kans krijgen om hun creatieve talent te ontdekken, te ontwikkelen, en te ontplooiën.

Middelen en Dekking

Voor het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed is €75.000 gereserveerd voor 2021 op de begroting van het Platform Economie.

Daarnaast worden middelen geworven uit o.a. subsidies van het Rijk (OCW), en worden middelen slim gecombineerd met staande budgetten voor kunst, cultuur en erfgoed van de deelnemers van de MRA.

Lobbystrategie

Algemeen

- Bevorder kwaliteitstoerisme gericht op cultuur en erfgoed (EZK).
- Verbeter toegankelijkheid en mobiliteit in de regio (Infrastructuur, EZK).
- Bevorder vergroening van cultuur en erfgoed (Rijkswaterstaat, EZK).
- Bevorder mogelijkheden voor transitie gebouwd erfgoed (OCW).

Covid-19

- Meer ondersteuning voor cultuur (gesubsidieerd en niet-gesubsidieerd, ZZP/Makers, evenementen (OCW, BZK).
- Bevorder een snellere openstelling van cultuur ten behoeve van het verdienmodel en maatschappelijke behoefte aan activiteiten.

Uitwerking toekomstbestendig

Focus van het programma:

- Behoud van een omvangrijk, divers en toegankelijk aanbod in de MRA.
- Impuls aan het talent van morgen.
- Focus op behoud en ontwikkeling van cultuur- en erfgoedbeleid in de regio.
- Bijdrage aan een duurzame MRA.
- Bijdrage aan creatieve, culturele stedelijke ontwikkeling van de regio met aandacht voor erfgoed en cultuurhistorie.
- Bijdrage aan de economische ontwikkeling.

Impact coronacrisis

- Cultuur- en erfgoed sector economisch zwaar geraakt door de crisis. Voortbestaan van veel instellingen en organisaties in de regio staat onder zware druk.
- Internationale bezoekersstroom is weggefallen. Lokaal en nationaal bezoek komt moeizaam op gang. Verwachting is dat tot de komst van het vaccin dit moeizaam zal zijn.
- Sociaal-economische positie van professionals in de sector staat onder druk.
- Regionale infrastructuur zeer verzwakt.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

Gemeente Amsterdam (vz), provincie Noord-Holland (vz), Almere, Haarlem, Amstelveen, Haarlemmermeer, IJmond, provincie Flevoland, Edam-Volendam, Purmerend, Gooi en Vechtstreek, Lelystad, Zaanstad, Hilversum.

Samenwerking externe partners

Diverse partners per programmalijn:

Samenwerking: culturele instellingen MRA

Toegankelijkheid: ministerie van OCW, amsterdam&partners, regionale vervoersbedrijven, KPMG, UvA, culturele instellingen

Ruimte: STIPO, Bureau 8080, Groene Cultuurbureau, culturele instellingen

Cultuur aan de basis: MOCCA, Plein C, culturele instellingen

Erfgoed: Mooi-Noord-Holland

Kennisopbouw en -uitwisseling

1. Kennisuitwisseling ambtelijke vertegenwoordigers partners MRA Kunst, Cultuur & Erfgoed: 1 keer per kwartaal
2. Samenwerking met Boekmanstichting
3. Samenwerking met de UvA
4. Organisatie MRA Cultuurcongres - ovb (Q4 2021)

Meerjarenplanning

- Uitvoering programma op basis van vastgestelde programmalijnen in 2021-2024.

Integraliteit

Integrale samenwerking met:

- programma Toerisme (Toegankelijkheid)
- programma Metropoolaan Landschap (Erfgoed).

Projectmatige samenwerking met:

- Programma Duurzaamheid (Ruimte)
- Programma Mobiliteit (Toegankelijkheid)

Uitwerking evenwichtig

Focus van het programma:

- Bevorderen van cultuurparticipatie zo veel mogelijk inwoners van de MRA.
- Bevorderen van de toegankelijkheid tot cultuur en erfgoed in de gehele MRA.
- Bevorderen van spreiding van bezoek en afname van aanbod van cultuur en erfgoed in de gehele MRA.
- Bevorderen van (toegang tot) cultuureducatie en talentontwikkeling van zo veel mogelijk kinderen in de MRA.
- Bevorderen van en behoud van cultureel aanbod in de gehele MRA.

Uitvoeringslijn 2.5: Kunst, Cultuur & Erfgoed

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Module 2 Cultuurmonitor MRA (Boekman) Samenwerking*	Boekmanstichting (in opdracht van programma K,C&E MRA)	Uitbreiding n.a.v. uitvoering module 1 in 2020	1 april 2021	
2. Uitvoering Proeftuin Bereikbaarheid & Promotie Cultuur Toegankelijkheid**	Divers (in opdracht van programma K,C&E MRA)	Uitvoering pilots en projecten die uitgesteld zijn door situatie Covid-19 in 2020	31 december 2021	
3. Uitvoering pilot Cultuureducatie Cultuur aan de basis**	Divers (in opdracht van programma K,C&E MRA)	Uitvoering pilot die uitgesteld is door situatie Covid-19 in 2020	1 april 2021	
4. Actieplan Broedplaatsen MRA Ruimte***	Nog te bepalen (STIPO voert verkenning uit)	Opzet en insteek nog te bepalen, op basis van verkenning STIPO	NTB	
5. Uitbreiding Cultuurhistorische Waardenkaarten Erfgoed***	Mooi Noord-Holland (in opdracht van programma K,C&E MRA)		NTB	
6. Organisatie MRA Cultuurcongres Samenwerking*	Nog te bepalen	Vervolg op werk uitgevoerd in 2019-2020 door Mooi Noord-Holland	NTB	
7. Kennissessies Kunst, Cultuur en Erfgoed MRA-samenwerking**	Programma K,C&E MRA	Opzet en insteek nog te bepalen	NTB	

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Module 2 Cultuurmonitor MRA (Boekman) Samenwerking*				
2. Uitvoering Proeftuin Bereikbaarheid & Promotie Cultuur Toegankelijkheid**				
3. Uitvoering pilot Cultuureducatie Cultuur aan de basis**				
4. Actieplan Broedplaatsen MRA Ruimte***				
5. Uitbreiding Cultuurhistorische Waardenkaarten Erfgoed***				
6. Organisatie MRA Cultuurcongres Samenwerking*				
7. Kennissessies Kunst, Cultuur en Erfgoed MRA-samenwerking**				

* Bekostiging MRA budget 2021 ** Bekostiging via middelen 2020 (MRA, OCW, partners MRA) *** Bekostiging nog te bepalen

Uitvoeringslijn 2.6: Recreatie en Toerisme

Ambities

- Zorgen dat (nationale en internationale) bezoekers gericht bijdragen aan het verhogen van de leefkwaliteit van de inwoners van de MRA
- Een goed evenwicht tussen bewoners, bezoekers en bedrijven.

Strategie

- Inzetten op het groter maken van de bestemming 'Amsterdam' (geen onderscheid tussen stad en regio: dag- en verblijf bezoek aan de gehele MRA). Spreiding van bezoekers.
- Door middel van onderzoek naar de toeristische draagkracht van gebieden en de toeristische druk in gebieden in beeld brengen van de ontwikkelruimte is, en in welke gebieden de groei van het aantal bezoekers gericht ingezet kan worden om het niveau van leefkwaliteit te bevorderen.

Middelen en Dekking

Voor het thema toerisme is voor 2021 een bedrag gereserveerd van €640.380 op de begroting van het Platform Economie.

Dit bedrag bestaat uit:

- € 350.000 voor ABHZ
- € 140.000 voor de Strategische Agenda Toerisme
- € 150.380 voor de Regionale Accommodatiestrategie

Lobbystrategie

Nadat inzichtelijk is gemaakt hoe we de strategie voor toerisme gaan herijken (door bovengenoemd onderzoek), ontstaat ook een beter beeld van voor welke zaken lobby wenselijk is. Momenteel is er al een goed contact met het ministerie van Economische Zaken op ambtelijk niveau. Ook in- en richting Europa zijn contacten gelegd.

Uitwerking toekomstbestendig

De komende jaren willen we op verschillende manieren aandacht besteden aan de toekomstbestendigheid van toerisme in de MRA:

- Veel meer aandacht voor duurzaam toerisme (in de ecologische zin van het woord).
- Blijvende aandacht voor opleiding en ontwikkelkansen van mensen die werken in de toerisme branche.
- Blijvende aandacht voor een goede balans tussen bewoners, bezoekers en bedrijven zodat bezoekers welkom blijven en zij bijdragen aan de leefkwaliteit van de bewoners.

Impact coronacrisis

De impact van het Corona virus op het toerisme is enorm. Het aantal nationale en internationale bezoekers aan de MRA is gedaald tot nagenoeg het 0 punt. Horeca ondernemers hebben het moeilijk, culturele instellingen vechten voor hun voortbestaan, luchtvaartmaatschappijen zijn afhankelijk van staatssteun, enzovoort. Maar ook de detailhandel en bijvoorbeeld het openbaar vervoer worden hard geraakt door het wegblijven van bezoekers.

Het lijkt er op dat het nog jaren gaat duren voordat het toerisme zich herstelt. Hoewel dat voor intercontinentaal toerisme tot op zekere hoogte waar zal zijn, zien we nu al tekenen dat het toerisme zich gaat herstellen, wellicht sneller dan verwacht. Op de korte termijn zal dat betekenen dat vooral nationale (dag- en verblijfs)bezoekers de MRA weten te vinden, daarna de nabije markten als Duitsland, België, Frankrijk en het VK, en daarna ook de rest van Europa en de wereld.

In 2020 en 2021 zullen een aantal van de activiteiten die we normaal gesproken richten op internationale bezoekers ook specifiek gericht worden op nationale bezoekers. Zodra internationaal toerisme zicht weer wat meer herstelt zullen ook die weer een belangrijke doelgroep vormen.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

- Vrijwel alle MRA-gemeenten (groot en klein)
- Beide provincies
- Vervoerregio Amsterdam

Rollen: allemaal hebben de rol van opdrachtgever, financier, aanjager, kader steller, ontwikkelaar, verbinder, enzovoort.

- Lokale doorvertaling van wat we regionaal doen.

Samenwerking externe partners

- DMO's (amsterdam & partners, maar ook lokaal en regionaal)
- Bedrijven en kennis instellingen
- Buurgemeenten & provincies
- CELTH
- NBTC
- Andere Europese regio's

Kennisopbouw en -uitwisseling

Kennis opbouw en uitwisseling is bij het onderwerp toerisme essentieel: de inzichten die we hebben in bezoekers, stellen ons in staat om beter te sturen. Dat sturen op basis van data gebeurd zal geruime tijd, en wordt de komende jaren verder geïntensiveerd door een aantal zaken die in ontwikkeling zijn. Nieuw bezoekersonderzoek via amsterdam&partners, aanhaken op de landelijke data alliantie, koppeling van digitale nachtregistratiesystemen, aangehaakt zijn bij CELTH, enzovoort.

Meerjarenplanning

- Verdere uitvoering geven aan de dan herijkte Strategische Agenda Toerisme in de MRA

Integraliteit

'Toerisme' als beleidsveld is op zich zelf heel krap, maar voor veel activiteiten die we vanuit de strategische agenda toerisme willen uitvoeren is samenwerking met andere beleidsvelden essentieel. Zo is de afgelopen jaren een goedlopende samenwerking opgebouwd met mobiliteit, cultuur, onderwijs en arbeidsmarkt, landschap, enzovoort.

Deze samenwerking heeft de afgelopen jaren al tot heel concrete resultaten geleid (bijvoorbeeld de ontwikkeling van een OV reisproduct voor internationale bezoekers, in nauwe samenwerking met alle OV bedrijven, of het opzetten van House of Hospitality, in samenwerking met grote horeca ondernemers en hospitality opleidingen). De komende jaren blijft integraal samenwerken enorm belangrijk voor recreatie en toerisme. En er is enorm veel te winnen voor alle betrokkenen. Daarom zal bij alle activiteiten actief de verbinding worden gezocht met andere MRA programma's en relevante stakeholders, zowel publiek als privaat.

Uitwerking evenwichtig

Een belangrijk doel van de uitvoeringslijn Recreatie en Toerisme is een goede balans tussen bewoners, bezoekers en bedrijven. Hoewel toerisme ontzetten belangrijk is voor de leefkwaliteit in de MRA, vormt het tegelijkertijd ook een bedreiging voor diezelfde leefkwaliteit. Door de groei van het toerisme komt op sommige plaatsen steeds meer overlast, door nieuwe fenomenen als AirBnB ontstaat er ook op onverwachte plekken overlast, door monocultuur in winkelaanbod kan het aanbod verschromen, enzovoort.

Door de groei van het toerisme gericht te sturen naar die gebieden waar het een goede bijdrage kan leveren aan het niveau van de leefkwaliteit, en waar nog ruimte is om de bezoekers te ontvangen, kan een goed evenwicht worden geborgd, en kan economische ontwikkeling in gebieden die dat nodig hebben worden gestimuleerd.

Uitvoeringslijn 2.6: Recreatie en Toerisme

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Uitvoering van het programma Amsterdam Bezoeken, Holland Zien	Amsterdam & partners	Uitvoering ook door lokale en regionale DMO's en gemeenten.	Looptijd vier jaar	
2. Uitvoering van het onderzoek naar ontwikkelruimte	Nntb (extern)	Onderzoek zal naar verwachting lopen van oktober 2020 – mei 2021.	Mei 2021	
3. Herijking van de Strategische Agenda Toerisme op basis van het onderzoek naar ontwikkelruimte	Programmteam Toerisme		Dec 2021	
4. Uitvoering gebiedsgerichte pilot New Land (Strategische Agenda Toerisme)	MRA + new land	Uitvoering door MRA, overheden new land, DMO's, ondernemers, instellingen (acties nntb).	Dec 2021	
5. Uitvoering acties Strategische Agenda Toerisme (nntb)	Programmteam Toerisme	Acties voor 2021 nog nader te bepalen, mede afhankelijk van ontwikkelingen corona.	Dec 2021	
6. Uitvoering project CycleSeeing Amsterdam	MRA, extern, Amsterdam & partners	Uitvoering ook mede afhankelijk van lokale inzet door overheden en ondernemers.	Looptijd drie jaar	
7. Uitvoering regionale accommodatiestrategie: regionale hotel- & leisure loods, afstemming ontwikkeling accommodaties, data verzameling uit digitale nachtregisters	MRA, hotelloods		Dec 2021	

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Betere spreiding internationale dag- en verblijfsbezoekers				
2. Uitvoering en oplevering onderzoek ontwikkelruimte				
3. Herijking Strategische Agenda Toerisme				
4. Meer bezoekers per fiets de regio in				
5. Ontwikkeling van de juist accommodatie op de juiste plek,				
6. Waar mogelijk in combinatie met leisure voorzieningen				
7. Gebiedsgerichte pilot New Land				
8. Concrete acties n.a.v. uitvoering Strategische Agenda				

Uitvoeringslijn 3.1: Schaa sprong Mobiliteitssysteem

Doel	Betrokken MRA-deelnemers en rollen
Een gezamenlijke strategie voor de schaa sprong in het mobiliteits-systeem en de uitvoering daarvan met bijzondere aandacht voor de samenhang met ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken, de bereikbaarheid van economische toplocaties, duurzame vormen van mobiliteit, een klimaatbestendig mobiliteitssysteem, de verbinding van OV- en auto georiënteerde mobiliteitssystemen (overstapmogelijkheden bij ov-knooppunten) en de beschikbaarheid en betaalbaarheid van mobiliteit voor alle inwoners van de MRA.	Vervoerregio, provincie Noord-Holland en Flevoland, Gemeente Amsterdam en Almere. SBaB MIRT-coördinatie OV Toekomstbeeld MRA Spoorgroep/Kernteam Strategisch OV- en spoor
Strategie	Samenwerking externe partners
<ul style="list-style-type: none"> Inhoud en uitvoering geven aan de afspraken voor de schaa sprong van het mobiliteitssysteem van de MRA, in nauwe samenhang met de verstedelijkingsstrategie en de regionale economische strategie. Ontwikkelen van alternatieve en innovatieve bekostigingsopties voor de benodigde investeringen in het mobiliteitssysteem. Monitoren en coördineren van de uitvoering van mobiliteitsprojecten in de regio. Monitoren van het functioneren van het regionaal mobiliteitssysteem. Programma met eigen governance (SBaB, LOVT) het platform gebruiken ten behoeve van standpuntbepalen en bepalen wat te agenderen richting het Rijk.	Rijk, RWS, ProRail, NS, Vervoerders. Zij zijn volwaardig- of agendalid bij besluitvorming, studies/projecten of programma's op Rijk-Regio of regionaal niveau.
Middelen en Dekking	Kennisopbouw en -uitwisseling
Budgetten van diverse programma's samenbrengen binnen Uitvoerings-agenda SBAB. Hierover regionale afspraken plus Rijksafspraken maken. Budget MRA Spoor wordt beheerd door VRA en alle partijen.	<ul style="list-style-type: none"> SBaB: input MIRT: Er is een MIRT-leerplatform opgezet van uit het Rijk, klik hier
Lobbystrategie	Meerjarenplanning
<ul style="list-style-type: none"> Aansluiting zoeken bij rijksprogramma's c.q. deze beïnvloeden Route SBAB en MIRT volgen Ontschotting fondsen MIRT Coördinatie: AO Mobiliteit werkt nauw samen met Public Affairs van de MRA-partners om strategie te bepalen.	Veel onderdelen van deze uitvoeringslijn vallen onder het programma SBaB. De planning wordt in dit gremium gewaarborgd en het ontwikkelpad tot 2040 biedt perspectief. <ul style="list-style-type: none"> MIRT: kan geraadpleegd worden in het MIRT Overzicht. Landelijk OV Toekomstbeeld heeft de ambitie om in het najaar tot besluitvorming te komen over een ontwikkelagenda 2040.
Uitwerking toekomstbestendig	Integraliteit
Binnen het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid werken Rijk en MRA sinds 2018 gezamenlijk aan de opgaven op het terrein van bereikbaarheid en verstedelijking. Hier is een ontwikkelpad opgesteld tot 2040. In het BO MIRT worden investeringsafspraken gemaakt om de bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid te verbeteren.	<ul style="list-style-type: none"> 0.1 Een gedragen beeld over oplossingen omtrent mobiliteits-opgaven. 0.2, 0.3, 0.4, 0.5 vanzelfsprekend. 1.1, 1.2 Inhoud geven aan regionale economische strategie voor de MRA in nauwe samenwerking met strategie voor werklocaties / mobiliteitssysteem. 1.4 Mobiliteit is in transitie (energietransitie, Smart Mobility). 1.5 energie-infrastructuur cruciaal voor ZEM-OV, zoals elektrisch OV. 2.1. Verstedelijkingsstrategie gaat hand in hand met Netwerk-strategie. 2.2 Woonwijken dienen goed ontsloten te zijn. 2.4, 2.5, 2.6 Gebiedsontwikkeling, toegankelijkheid en mobiliteit gaat hand in hand. 3.2, 3.3 Deze uitvoeringslijnen komen terug 3.1 in o.a. SBaB, MIRT-afspraken.
Impact coronacrisis	Uitwerking evenwichtig
SBaB: per programmalijn wordt in kaart wat de impact is van coronacrisis MIRT: bij overleg wordt stilgestaan bij impact coronacrisis	Hoe draagt deze uitvoeringslijn dit jaar bij aan de evenwichtigheid van de metropool? Blijf weg van open deuren en geef concreet aan hoe binnen deze uitvoeringslijn dit MRA basisprincipe wordt ingevuld.

Uitvoeringslijn 3.1: Schaalsprong Mobiliteitssysteem

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Geslaagd BO Leefomgeving	Edwin Konings	Wordt in gezamenlijkheid voorbereid met Els Meines (Ruimte)	Begin juni	
2. Geslaagd BO MIRT	Edwin Konings		Eind nov	
3. MRA Spoorkaart gereed (resultaat 2020, als voorbeeld)	Paul Chorus		september	
4. Plan van Aanpak gereed Uitwerking bouwstenen ROVT	Kees vd Zwart		september	

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Geslaagd BO Leefomgeving: begin juni				
2. Geslaagd BO MIRT				
3. Uitvoering Jaarplan MRA Spoorgroep				
4. MRA Spoorkaart gereed				
5. Uitwerking bouwstenen ROVT: PvA gereed				

Uitvoeringslijn 3.2: Fiets

Doel

Een samenhangend en hoogwaardig regionaal fietsroutenetwerk, waarop fietsers vlot tussen de stedelijke kernen en vanuit het stedelijk gebied de natuur in kunnen fietsen.

Met fietsvoorzieningen bij belangrijke haltes en OV-knooppunten, waarmee voor- en natransport per fiets en het gebruik van regionaal openbaar vervoer en de inrichting van haltes aantrekkelijker wordt.

Strategie

Programmatische aanpak fietsroutenetwerk en voorzieningen in SBAB-verband (met voorafgaand uitvoeringsafspraken over financiering door partijen, coördinatie, monitoring en kennisuitwisseling), communicatie, (gecoördineerd) overleg met ProRail, Fietsersbond.

Middelen en Dekking

Coördinatie en monitoring ad ... ten laste van SBAB, financiering van projecten per project bepalen in Uitvoeringsagenda SBAB met verdeelsleutels projectpartners, SBAB budget, c.q. Rijk. (o.a. Klimaatvelop).

Lobbystrategie

Meer ruimte voor de fiets maakt al onderdeel uit van landelijk beleid (nu klimaatgelden). Verruiming van mogelijkheden Mobiliteitsfonds en verhoging inzet (mede als no regret maatregel vanuit Coronacrisis). Deel laten uitmaken van lobby.

Uitwerking toekomstbestendig

Na lopen is de fiets is het meest duurzame vervoermiddel. Bij het gebruik van elektrische fietsen ligt dat anders. Afhankelijk van de bron is hier sprake van een bescheiden ecologische footprint. Afhankelijk van het gebruik zijn fietsen circulair duurzaam.

Impact coronacrisis

De Coronacrisis zou bij de afschaling van de lockdown een nieuwe impuls aan het fietsgebruik kunnen geven nu het OV zijn beperkingen kent. Mogelijk gaat dit een rol spelen bij investeringen, omdat het hier gaat over overzichtelijke bedragen en korte termijn acties. Een en ander kan op gespannen voet staan tot de 1,5 meter maatschappij.

Betrokken MRA-deelnemers en rollen

- Vervoerregio: NH en Flevoland, coördinerend, financierend, evt wegbeheerder, adviserend
- Gemeenten: wegbeheerder, ontwikkelend, uitvoerend

Samenwerking externe partners

- ProRail, ontwikkelingen bij stations. Worden nu al vanaf begin betrokken.
- Tour de Force
- Fietsersbond

Kennisopbouw en -uitwisseling

Projectgroep MRA (bestaat al) in contact houden met landelijke routeploeg "Tour de Force", waarin de kennis wordt gedeeld.

Meerjarenplanning

- Zowel MRA Fietsroutenetwerk als PvA Fietsparkeren bij R-Net-haltes kennen meerjarenplanningen.

Integraliteit

- 0.1 Fiets als prioritair mobiliteitsthema korte termijn en identiteitsbepalend MRA visie.
- 0.2, 0.3, 0.4, 0.5 vanzelfsprekend.
- 1.1 en 1.2, arbeidsmarkt en (fiets)mobiliteit gaan hand in hand.
- 2.1 en 2.2 Mogelijk wordt de bereikbaarheid per fiets meer bepalend voor de verstedelijking en de inrichting van woonmilieus.
- 2.3, 2.5 en 2.6 Fietsinfrastructuur maakt belangrijk onderdeel uit van het metropolitane landschap evenals de bereikbaarheid van cultuur en bezienswaardigheden.
- 3.1 en 3.3 De fiets zal een groter aandeel verwerven in het totale mobiliteitsstelsel en daarnaast zelf innoveren en verduurzamen.

Uitwerking evenwichtig

Het gebruik van de fiets is vanouds naast lopen een zeer betaalbaar vervoermiddel.

Uitvoeringslijn 3.2: Fiets

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. Nadere invulling van de activiteiten mbt het fietsroutenetwerk wordt nader bepaald in het najaar van 2020 met bestuurlijk trekkers en de betrokken MRA-partners	Vervoerregio/ individuele gemeenten			
2. Op basis van adviesrapportage RHDHV In samenwerking met PNH rondje langs de gemeenten om afspraken te maken t.b.v. uitvoering van fietsparkeervoorzieningen bij R-Net-haltes.	Vervoerregio PNH			

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. 10 knelpunten (asfalteren, verbreden, verlichten, kruispunten, bewegwijzering) op routes:				
2. Almere				
3. IJmond				
4. Rond Schiphol				
5. Haarlem - Amsterdam				
6. Amstelveen				
7. Binnenring Amsterdam				
8. NS-stations:				
9. Fietsparkeervoorzieningen R-Net-haltes				
15. NB Exacte kwartaal van realisatie moet nog nader bepaald worden				

Uitvoeringslijn 3.3: Duurzame en innovatieve mobiliteit

<p>Doel</p>	<p>Betrokken MRA-deelnemers en rollen</p>
<p>Regionaal uitwerking geven aan het thema Mobiliteit van het Klimaat-akkoord, verdere ontwikkeling van een regionaal netwerk van publieke oplaadpunten voor elektrisch vervoer, realisatie van kansrijke smart mobility toepassingen binnen de MRA en mensen verleiden hun reisgedrag aan te passen om piekbelasting van het mobiliteitsnet tegen te gaan en keuzes voor duurzame mobiliteitsopties te stimuleren.</p>	<p>Leden platform Mobiliteit (vooral provincies, Vervoerregio en Amsterdam) over het algemeen opdrachtgever. Overwegend grotere MRA-gemeenten projectpartner Platform Smart Mobility Economic Board Amsterdam MRA Elektrisch NS, ProRail, RWS</p>
<p>Strategie</p>	<p>Samenwerking externe partners</p>
<p>Samenwerking tussen deelprogramma Slim & Duurzaam, Regionaal duurzame mobiliteitsprogramma, Smart Mobility,, Samenwerkingsagenda Logistiek en GD Zes-samenwerking samenbrengen in Rijk-Regio-SBAB-programma.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het Rijk • ALB en ALP • Private partners Economic Board • Concessiehouders
<p>Middelen en Dekking</p>	<p>Kennisopbouw en -uitwisseling</p>
<p>Budgetten van diverse programma's mbt duurzame mobiliteit samenbrengen binnen Uitvoeringsagenda SBAB. Hierover regionale afspraken plus rijksafspraken maken. Budget Smart Mobility blijft ondergebracht bij desbetreffend programma. Zelfde geldt voor Logistiek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kennisplatform Smart Mobility • SBAB
<p>Lobby strategie</p>	<p>Meerjarenplanning</p>
<p>Aansluiting zoeken bij rijksprogramma's c.q. deze beïnvloeden Route SBAB en MIRT volgen Ontschotting fondsen</p>	<p>Alle onderdelen van deze uitvoeringslijn hebben ambities vastgelegd in visies c.q. meerjarenprogramma's die in het geval van duurzame mobiliteit aansluiten bij het klimaatakkoord tot 2030.</p>
<p>Uitwerking toekomstbestendig</p>	<p>Integraliteit</p>
<p>De activiteiten van Smart Mobility dragen bij aan het bewustzijn en handelingsperspectief van de 35 MRA-partners ten aanzien van de mobiliteitstransitie en daarmee aan de toekomstbestendigheid. Denk aan de PvE's voor gebiedsontwikkeling (Floriadewijk), bewustwording van data via Data Kookboek, uitrol IVRI's, MAAS waardige OV concessies, etc...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 0.1 Verduurzaming zal grote rol spelen in de visie. • 0.2 Samenwerking Rijk is groot onderdeel van de programma's. EU samenwerking lonkt gezien innovatieve en duurzame karakter. • 0.4 Kennishuis bestaat al bij MRA platform Smart Mobility. • 1.1, 1.2 en 2.1 Hoewel een niche kan de duurzame en innovatieve aanpak invloed hebben op de ruimtelijke inrichting met bijvoorbeeld logistieke c.q. mobiliteitshubs, die weer knooppunten kunnen vormen aan de stadsranden. • 1.3 Geslaagde business cases kunnen leiden tot vernieuwde werkgelegenheid op alle opleidingsniveaus. • 1.4, 1.5 en 2.4 Vanzelfsprekend. • 2.5, 2.6 Toegankelijkheid van cultuur, recreatie en toerisme kan met nieuwe mobiliteitsconcepten worden versterkt.
<p>Impact coronacrisis</p>	<p>Uitwerking evenwichtig</p>
<p>20 mei start een Innovatieboard m.b.t. Corona</p> <p>Concessieverleners werken samen met het Rijk en de OV bedrijven om het openbaar vervoer te ondersteunen en in te richten.</p> <p>Binnen SBAB worden de consequenties van de Coronacrisis voor SBAB en de uitvoeringsagenda in kaart gebracht.</p> <p>Via het MRA secretariaat wordt informatie en kennis gedeeld tussen de MRA-partners.</p>	<p>Op dit moment vinden er vanuit Smart Mobility pilots plaats om bij gebiedsontwikkelingen vroegtijdig te kunnen inspelen op mobiliteitsopgaven. Betaalbaarheid speelt hier ook een rol. De grootschalige uitrol van MRA Elektrisch speelt een rol bij toegankelijkheid en de beperking van emissies komen ten goede aan alle betrokken inwoners.</p>

Uitvoeringslijn 3.3: Duurzame en innovatieve mobiliteit

Acties (hoe)	wie	opmerkingen	einddatum	VG*
1. De planning van activiteiten voor de verschillende onderdelen wordt in het najaar van 2020 opgesteld.	Nog definitief aan te stellen bestuurlijk trekkers			

* VG = voortgang: De voortgang wordt gedurende het jaar 2021 gemonitord, dan kan deze kolom worden ingevuld. De voortgang wordt ook gerapporteerd op de MRA-website, onder MRA Agenda.

Resultaten (wat)	Q1	Q2	Q3	Q4
1. Programma opzet gezamenlijke aanpak GD ZES	■			
2. Uitvoering Amsterdam Logistics Programmteam		■		
3. Oprichting Ovalen Tafel Logistiek				■
4. Uitvoering jaarplan Smart Mobility 2021		■		
5. Maximaal 4,2 megaton CO2 uitstoot	■			
6. Definitieve vaststelling RMP bij alle MRA-partners			■	
7. Integrale monitoring RMP		■		
8. MRA brede werkgeversaanpak				■
9. Multimodaal MRA-netwerk korte en lange termijn aanpak		■		
10. MRA Elektrisch: 1000 palen in 2020, 1500 in 2021, etc...				
15. NB Exacte kwartaal van realisatie moet nog nader bepaald worden				■